

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี: ไทเนรมิตกิจ
อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- ณกมล ชาวปลายนา. (2544). การศึกษาทั่วไป เพื่อการสร้างสรรค์ความเป็นไทย ในศตวรรษที่ 21
กระบวนทัศน์ในพุทธศาสน่าด้วยสารัตถแห่งจินตนาโกศล (ปรัชญาณเชิงความคิด)
ทฤษฎีการสร้างทักษะความคิดแบบโยนิโสมนสิการ. เอกสารประกอบการบรรยาย
ศูนย์วิชาการทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ดาราวรรณ ต๊ะปีนตา. (2535). การลดความวิตกกังวลของพยาบาลประจำการที่ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์
ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนความคิดร่วมกับการฝึกสติ. วิทยานิพนธ์คปริญญาครุศาสตร
คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2549). ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สมาคม
ส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ทัศนีย์ สาแก้ว. (2551). การพัฒนาศักยภาพควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก
และเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
กองบัญชาการกองทัพไทย.
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค ฟรินดิง.
- ประเวศ วะสี และคณะ. (2542). ยุทธศาสตร์แก่วิกฤตชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่น
พัฒนา.
- ประชาไท หนังสือพิมพ์ออนไลน์. (2549). วัยรุ่นไม่มีจิตสาธารณะเหตุพ่อแม่บีบให้คิดแต่เรียน.
ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2552, จาก<http://www.prachatai.com/journal/2006/12/10964>
- ปิยธิดา เลื่อนพลับ. (2550). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบ
โยนิโสมนสิการของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
เขต 4 จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
แนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2533). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. กรุงเทพฯ: ปัญญา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542). พุทธธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2543). ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2545). พุทธศาสนกับการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2547). คิดถูก คิดเป็น. กรุงเทพฯ: สยาม.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2541). ข่าวสารทางการเมืองของคนไทย. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2549). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคมสัจจร. (2543). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุล.
- มัลลิกา มดีโก. (2541). จิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มุกิตา หวังคิด. (2547). การฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมตตา สิงห์กระโจอม. (2545). ผลของการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุทธนา วรณปีติกุล (2542). สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- รุ่งจิตร กองคำ. (2541). การพัฒนาจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลักขณา สกุลทอง. (2550). การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะการศึกษาระยะยาว. เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วัลนิกา ฉลากบาง. (2548). การพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการและ
การบริโภคด้วยปัญญาของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสกลนคร. ปรียญานิพนธ์
วิทยาศาสตร์คุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. (2546, กันยายน). เพื่อสังคม. วารสารการศึกษา, 26(12), 18-20.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547, พฤศจิกายน – ธันวาคม). มศวพลวัต, 1(1), 2-3.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2544). จิตสำนึกพลเมืองในบริบทสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์คุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริพงษ์ เสภาเกษ. (2547). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บัญชี พอยท์.
- ศิริราณี อุปละ. (2541). การพัฒนาจิตสำนึกและความสามารถในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม โดย
ใช้การสอนแบบโครงการ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริทรัพย์ สุขกระจ่าง. (2548). ผลการใช้กิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการพัฒนา
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โปรแกรมวิชาการศึกษา
ปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนทรี จุงวงศ์สุข. (2548). การใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิต
สาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุคนธรส หุตะวัฒน์. (2550). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอ
ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรียญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2548). ครบเครื่องเรื่องการการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤตเพื่อฟื้นฟูชาติ.
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญ
สถานการณ์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542, มิถุนายน – ตุลาคม). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. *ตีมาจารย์*, 13(27), 15-16.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภานิต. (2542). *ทฤษฎี และเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หฤทัย อาจปฐ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา โฉมแจ่ม. (2544). *จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. (2550). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อมรวิชัย นาคทรพรและคณะ. (2551). *การศึกษาในวิถีชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อุไรวรรณ คุ้มวงษ์. (2551). *จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุไรรักษ์ หินทอง. (2550). *การพัฒนาการคิดแก้ปัญหาโดยใช้โปรแกรมฝึกวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วีสารทสกุล. 2540. *ประชาสังคม: คำ ความคิดและความหมาย*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- Bourne, L. Jr.; Ekstrand, B.; & Dominowski, R. (1971). *The Psychology of Thinking*. New Jersey: Prentice-Hall.

- Kalish, H.I. (1981). **From Behavioral Science To Behavioral Modification**. New York : McGraw-Hill
- Kraft, F. N. (1992). **Nurturing social consciousness through church education**, University of Pittsbergh. Abstract from : DAO Item: AAI9226525
- Michaelis, J.U. (1963). **Social Studies for Children in a Democracy Recent Trends and Developments**. New Fersey : Prentice – Hall.
- Oslan, A., Bleckher, L. and Chesnokaea, V. 2000. **Distant Communication Project** [Online] Available from : <http://www.russ.ru/English.htm>
- Selman, R.L. (1980). **The Growth of Interpersonal Understanding : Developmental and Clinical Analysis**. New York : Academic Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- (1) แบบวัดจิตสาธารณะ
- (2) โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

(1) แบบวัดจิตสาธารณะ

*****

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ดังนี้

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง   หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนี้ทั้งหมด
 เห็นด้วย   หมายความว่า เห็นด้วยกับข้อความนี้ส่วนใหญ่ แต่ไม่ทั้งหมด
 ไม่แน่ใจ   หมายความว่า ไม่แน่ใจเกี่ยวกับข้อความนี้
 ไม่เห็นด้วย   หมายความว่า ไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้ส่วนใหญ่ แต่ไม่ทั้งหมด
 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง   หมายความว่า ไม่เห็นด้วยกับข้อความนี้ทั้งหมด

การตระหนักรู้ถึงปัญหา					
<p>สถานการณ์ นายแดงคุยกับนายเหลือง ว่า ทำไมคนไทยด้วยกันไม่มีความสามัคคีกันเลย..บ้านเมืองเราก็ไม่มีความสงบสุขซักที ทุกวันนี้ทุกข์ใจมาก</p> <p>นายเหลือง พูกว่า จะทุกข์ใจไปทำไม เราก็อยู่ของเรา ขอให้เรามีความสุขใจ ใครจะเป็นอะไรก็ช่าง เราไม่สนใจหรอก</p>					
จิตสาธารณะทางด้านความคิด	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อความแสดงความคิดเห็น					
1. ปัญหาการเมืองเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับตัวเรา (B1)					
2. ความคิดของนายแดงเป็นเรื่องที่แก้ไขไม่ได้ (B1)					
3. ความคิดของนายแดงเป็นเรื่องที่ดีเพราะห่วงใยประเทศชาติ (A)					
4. นายเหลืองเป็นคนที่เห็นแก่ตัว เพราะไม่สนใจประเทศชาติ (A)					
5. นายเหลืองเป็นคนที่มึนงงใจกว้างขวาง เพราะช่วยพูดให้นายแดงสบายใจ (A)					
6. นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของนายแดง (B1)					
7. นักเรียนเห็นด้วยกับความคิดของนายเหลือง (B1)					
8. นักเรียนคิดว่า นายเหลืองเป็นคนที่ไม่สนใจเรื่องคนอื่น (B1)					
9. นักเรียนคิดว่าความคิดของนายแดงดีกว่า เพราะเป็นคนมีจิตใจห่วงใยประเทศชาติ (B1)					
10. นักเรียนคิดว่าความคิดของนายเหลืองดีกว่า เพราะไม่ทำให้ตนเองทุกข์ใจ (B1)					

ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น					
<p>สถานการณ์ ค.ณ. น้ำตาล เห็นเพื่อนในห้องนั่งซึม จึงชวน ค.ณ. ฟ้า ไปทัก ทราบว่า เพื่อนอดอาหาร เพราะพอกับแม่หย่าร้างกันปล่อยให้เธออยู่กับยายเพียงสองคนยาย จึงไม่มีเงินมาซื้อข้าวกินที่โรงเรียน ค.ณ. ฟ้า พูดว่า ฉันให้เธอ 5 บาท ไปซื้ออะไรกินก็ได้ ถ้าเธอไม่มีเงินก็ไม่น่าจะมาโรงเรียนนะ ส่วน ค.ณ. น้ำตาล ชวนไปเลี้ยงข้าวด้วย และพาไปพบครูที่ปรึกษาเพื่อหาทางช่วยเหลือเธอ</p>					
จิตสาธารณะทางด้านความคิด	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ข้อความแสดงความคิดเห็น					
11. ถ้านักเรียนเป็น ค.ณ. ฟ้า น่าจะให้เงินมากกว่านั้น (B2)					
12. ถ้านักเรียนเป็น ค.ณ. น้ำตาล นอกจากชวนไปกินแล้ว น่าเอาเงินให้ใช้ด้วย (B2)					
13. การกระทำของ ค.ณ. น้ำตาลไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้เพื่อนติดและขอกินด้วยประจำ (B1)					
14. นักเรียนคิดว่าเงินไม่น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญแทนความรักจากเพื่อนได้ (B1)					
15. การแสดงออกของ ค.ณ. น้ำตาลแทนความรู้สึกที่ดีที่มีต่อเพื่อนได้ (B1)					
16. การแสดงออกของ ค.ณ. ฟ้าแทนความรู้สึกที่ดีและไม่มีข้อผูกมัดด้วย (B1)					
17. ค.ณ. น้ำตาล และ ค.ณ. ฟ้า เป็นคนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (B1)					
18. ค.ณ. น้ำตาล และ ค.ณ. ฟ้า ไม่ควรไปยุ่งเกี่ยวกับชีวิตของเพื่อนแบบนี้ (B1)					
19. ค.ณ. ฟ้าไม่ควรเอาเงินให้เพื่อนและไม่ควรพูดอย่างนั้น (B1)					
20. ค.ณ. น้ำตาลเป็นคนที่ไม่รังเกียจเพื่อน (B1)					

ความรับผิดชอบต่อสังคม สถานการณ์ ครอบครัวของ ค.ช.ดำ เป็นครอบครัวที่มีพ่อแม่พี่น้องอยู่พร้อมเพรียงกันเป็นอย่างดี แต่ครอบครัวของ ค.ช. เขียว อยู่กับแม่ตามลำพัง เพราะพ่อได้หย่าร้างกับแม่ไปหลายปีแล้ว วันหนึ่ง ค.ช.ดำ และ ค.ช. เขียว ชวนกันไปเที่ยวสนามเด็กเล่นในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า ปรากฏว่า พบเด็กกำพร้าคชชิงช้าหัวแตก ค.ช. เขียว รีบวิ่งไปอุ้มขึ้นเพื่อช่วยเหลือ ค.ช.ดำ จึงบอกว่าไปช่วยทำไม เดี่ยวเขาก็จะว่าเราเป็นคนทำ อยู่เฉยๆ ดีกว่า เพราะอยู่ที่นี่เขามีคนดูแลอยู่แล้ว					
จิตสาธารณะทางด้านพฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ข้อความแสดงความคิดเห็น 21. ถ้านักเรียนเป็น ค.ช.เขียวจะเข้าไปช่วยเหลือ (B1)					
22. ถ้านักเรียนเป็น ค.ช. เขียวจะวิ่งไปบอกพี่เลี้ยง (B1)					
23. ถ้านักเรียนเป็น ค.ช. ดำจะไม่ว่าอะไรเลย ยินดีที่จะไปช่วยเหลือเหมือนกัน (B1)					
24. ค.ช. ดำ เป็นคนที่มีความคิดที่ดี เพราะกลัวความผิดจะเกิดกับเพื่อน (A)					
25. ค.ช. ดำ เป็นคนกลัวความเดือดร้อนจะเกิดกับตนเอง (A)					
26. ค.ช. เขียว ชอบแสดงตัวเป็นคนชอบเสนอนหน้า (A)					
27. ค.ช. เขียวไม่ควรที่จะไปยุ่งเกี่ยวเพราะเด็กเล่นประมาทเอง (A)					
28. ค.ช. เขียวเป็นคนมีน้ำใจชอบช่วยเหลือคนอื่น (A)					

การลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					
สถานการณ์ ครูให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำกิจกรรมทำความสะอาดรอบโรงเรียน					
ค.ช. ขาว พูดว่า ถ้าเราทำได้ทุกวันคงจะดีนะ เพราะทุกวันนี้ปัญหาขยะล้นเมืองจริง ๆ ขนาดในโรงเรียนก็เท่านี้แล้วข้างนอกจะเป็นอย่างไร					
ค.ญ. คริม พูดว่า ก็ดีถ้าเธอทำอย่างที่พูดได้ ถ้าครูไม่สั่งเธอคงไม่ทำอะไร ส่วนฉันอยู่ที่บ้านจะทำอะไร แม่ต้องจ้างทำถึงจะคุ้มค่า ค.ช. มีด ใครๆ ก็ขี้เกียจกันทั้งนั้นล่ะ เราไม่เชื่อหรอกว่าพวกเราอยากจะทำจริงๆ					
จิตสาธารณะทางด้านพฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ข้อความแสดงความคิดเห็น					
29. นักเรียนคิดว่า ค.ช. ขาวทำถูกและคิดถูกแล้ว (B1)					
30. นักเรียนคิดว่า ค.ญ. คริมเป็นคนที่ชอบลงมือปฏิบัติได้จริง เพราะทำที่บ้านทุกวัน (B1)					
31. ค.ช. มีด เป็นคนที่ชอบพูดความจริง (A)					
32. ค.ช. ขาว มีความตั้งใจที่จะทำให้ดี และมองเป็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น (A)					
33. ค.ญ. คริมเป็นคนที่ชอบทำอะไรเพื่อหวังผลตอบแทน ไม่ทำเพื่อแก้ปัญหาจริงๆ (A)					
34. ค.ญ. คริมเป็นคนที่มีความตั้งใจและขยันทำงาน (A)					
35. ค.ช. ขาวมีความคิดที่ดีแต่ไม่มีคนที่ส่งเสริม (A)					

*****

(2) โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ครั้งที่ 1

เปิดกลุ่ม..เปิดใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและรับทราบความเป็นมาของการจัดกิจกรรมการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการในการพัฒนาจิตสาธารณะ
2. เพื่อรับทราบ และทำความเข้าใจกับกำหนดการ ระเบียบการ และประโยชน์ที่ได้รับในการเข้ากลุ่ม

จำนวนนักเรียน : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.1 กระดาษเปล่าขนาด A4

1.2 ดินสอ/ยางลบ

1.3 ใบความรู้ที่ 1 จิตสาธารณะคืออะไร

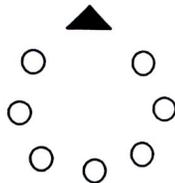
1.4 ใบกิจกรรมกิจที่ 1 เอกสารประกอบการเข้าร่วมกิจกรรม

2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง

2.1 กล้องถ่ายรูป

2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

▲ = ผู้วิจัย

○ = นักเรียน

- 1) ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลม (ดังภาพ) โดยเริ่มต้นที่ผู้วิจัยแนะนำตนเองและกล่าวทักทาย เป็นการสร้างความคุ้นเคย และขอให้สมาชิกกลุ่มแนะนำตัวเองตามลำดับ พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียง และบันทึกภาพ

ผู้วิจัย : “สวัสดีครับ.. น้องๆ ทุกคน ที่รู้สึกยินดีและดีใจมากที่น้อง ๆ เสียสละเวลามาเข้าร่วมโปรแกรมฝึกคิดในครั้งนี้ ก่อนอื่นเรามาทำความรู้จักกันก่อน พี่ชื่อ โกวิทย์ พงษ์ภักดี ชื่อ

เล่นชื่อ โก้ ทำงานอยู่ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ขอนแก่น ตั้งอยู่ที่ ศาลากลางจังหวัด และปัจจุบันเป็นศึกษาปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และกำลังทำวิทยานิพนธ์ ซึ่ง การเข้าร่วม โปรแกรมฝึกการคิดครั้งนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ด้วย หลังจากที่ ได้รู้จักพี่แล้ว ต่อไปพี่ขอให้น้อง ๆ แนะนำตัวเองทีละคน จะเริ่มจากใคร ก่อนดี

นักเรียน : (แนะนำตัวเองทีละคน)

ผู้วิจัย : ในการเข้ากลุ่มแต่ละครั้ง พี่ขออนุญาต บันทึกภาพและเสียงของน้อง ๆ ทุกคนขณะเข้ากลุ่ม ไว้เพื่อเป็นประโยชน์ด้านการศึกษา หวังว่าน้อง ทุกคนคงให้ความร่วมมือ

นักเรียน : .....

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ กฎระเบียบการเข้ากลุ่ม และระยะเวลาการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

ผู้วิจัย : ก่อนการเริ่มกิจกรรมกลุ่มทุกครั้ง พี่ขอแจกเอกสารให้ นะครับ และขอชี้แจง วัตถุประสงค์ และระยะเวลาของการเข้ากลุ่ม สำหรับวันนี้ เป็นการเข้าร่วมกลุ่มครั้งแรกมี วัตถุประสงค์ในการเข้ากลุ่มในครั้งนี้คือ

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและรับทราบความเป็นมาของการจัดกิจกรรมการฝึกคิดแบบ โยนิโสมนติการในการพัฒนาจิตสาธารณะ
2. เพื่อรับทราบ และทำความเข้าใจกับกำหนดการ ระเบียบการ และประโยชน์ที่ได้รับใน การเข้ากลุ่ม

นอกจากนี้พี่ขอชี้แจงกฎระเบียบในการเข้ากลุ่มในครั้งนี้ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 8 ข้อ ตามที่แจกให้ น้องๆ คงเข้าใจนะครับว่า การที่เราจะอยู่ในกลุ่มคนหรือสังคมใดก็ตามย่อมมีกฎ ข้อระเบียบ เสมอ ดังนั้นในการเข้ากลุ่มทำกิจกรรมครั้งนี้ก็เหมือนกันนะครับ นอกจากนี้ในการใช้เวลา ในการเข้ากลุ่มทำกิจกรรมทั้งหมด 12 ครั้งตามวันเวลาที่กำหนดในเอกสาร ที่แจกให้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าน้อง ๆ ให้สนใจ และความร่วมมือเป็นอย่างดีนะครับ สำหรับ วัตถุประสงค์ ตลอดจนถึงระเบียบข้อตกลง และระยะเวลาที่แจกให้ในการเข้าโปรแกรม ครั้งนี้ไม่มีใครสงสัยอะไรบ้างไหมครับ หรือต้องการที่ปรับเปลี่ยนวัน เวลาที่กำหนดก็ได้ นะ ครับ

นักเรียน : เสนอปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการเข้าร่วมโปรแกรม

ผู้วิจัย : หากไม่มีการเสนอปรับเปลี่ยนช่วงวัน เวลาในการเข้าโปรแกรม แสดงว่าพวกเราเอาตาม กำหนดการดังกล่าว นะครับ หรือถ้าหากมีน้อง ๆ มีความจำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ให้แจ้งพี่เพื่อเราจะได้ตกลงนัดหมาย วัน เวลาอื่น ทดแทน

3) ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มเล่นเกมชื่อว่า “ครอบครัวของฉันและฝันที่อยากเป็น”

เพื่อสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเองระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม

ผู้วิจัย : เพื่อเป็นการเปิดเผยตนเองและรู้จักกันมากขึ้น วันนี้ที่มีกิจกรรมชื่อว่า “ครอบครัวของฉัน

และฝันที่อยากเป็น” มาให้น้อง ๆ ได้ร่วมกันทำนะครับ” (แจกกระดาษเปล่าขนาด A4 / ดินสอ และอธิบายวิธีการทำกิจกรรม) ให้น้อง ๆ วาดภาพสมาชิกในครอบครัวของตนเอง โดยเรียงลำดับสมาชิกในครอบครัวทุกคนจากอายุมากที่สุดจนถึงอายุต่ำสุด พร้อมวาดรูปตัวเองใส่ชุดในฝันที่ฉันอยากเป็นและอธิบายภาพสั้นบอกลักษณะของการทำงาน ทุกคนเข้าใจในเกมนี้หรือเปล่า ถ้าเกิดสงสัยไม่เข้าใจอย่างไรถามได้เลยนะครับ...ถ้าไม่มีใครสงสัย เริ่มลงมือได้เลยใช้เวลา 5 นาที

นักเรียน : (ปฏิบัติ)

ผู้วิจัย : เมื่อทำเสร็จแล้วนำกระดาษที่วาดรูปเสร็จวางไว้ตรงกลางวง โดยคว่ำหน้ากระดาษลงที่จะนำภาพวาดมาละกันแล้วให้น้อง ๆ หยิบกระดาษนั้นขึ้นมาคนละแผ่น ถ้าหยิบถูกของตนเองให้เปลี่ยนใหม่

นักเรียน : (ปฏิบัติ)

ผู้วิจัย : หลักจากนั้นให้น้อง ๆ ยกภาพขึ้นให้เพื่อน ๆ ทายว่าเป็นภาพวาดของใคร ถ้าไม่มีใครทายถูกให้ทุกคนบอกว่ายอมแล้ว ให้เจ้าของภาพวาดเฉลยว่าเป็นภาพวาดของตนเอง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : (ปฏิบัติ)

ผู้วิจัย : ต่อไปก็จะให้เจ้าของภาพวาด แต่ละคนอธิบายภาพวาดของตนเอง โดยบอกรายละเอียดหน้าที่การทำงานของสมาชิกในครอบครัวให้ครบทุกคน และเหตุผลที่ตนเองฝันอยากเป็นด้วย โดยใช้เวลา 15 นาที ไม่ทราบว่าน้อง ๆ มีข้อสงสัยตรงไหนหรือเปล่าครับ..ลงมือทำได้เลยนะครับ

นักเรียน : (ปฏิบัติ)

4) ผู้วิจัยชี้แจงให้สมาชิกในกลุ่มทราบเหตุผลในการจัดกิจกรรมครั้งนี้

ผู้วิจัย : ต่อไปเรามาทำความเข้าใจร่วมกันถึงเหตุผลในการจัดโปรแกรมครั้งนี้ ก่อนอื่นเริ่มจากการเข้าใจในความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึงอะไร ไม่ทราบมีใครที่รู้ความหมายบ้างครับ

นักเรียน : (คำตอบ)

ผู้วิจัย : ดีมากครับ สำหรับคำตอบที่น้อง ๆ เข้าใจกันที่ขอเฉลยโดยแจกความหมายให้ทุกคนได้ทราบเลยนะครับ เมื่อเราทราบแล้วน้อง ๆ ต้องยอมรับว่า มนุษย์มีจิตสำนึก ความรู้สึก ความแตกต่างกัน และในการรับรู้และใช้ความรู้ความสามารถของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน วิธีคิดก็แตกต่างกันด้วย ขอให้น้อง ๆ เชื่อมโยงความคิดของตนเอง แสดงความคิดออกมาได้อย่างเต็มที่ เมื่อเจอสถานการณ์ต่างที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจเข้าไปสู่ความเข้าใจและเข้าถึงคำว่าจิตสาธารณะมากขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมครั้งนี้จะทำให้น้อง ๆ ทุกคนได้เห็นว่าคุณค่าที่เกิดขึ้นในการเป็นบุคคลที่ก่อประโยชน์เพื่อส่วนรวม ทำให้เรา

ประสบแต่สิ่งที่พึงปรารถนา สามารถเป็นพลเมืองดี เป็นตัวอย่างที่ดีได้ มีใครไม่เข้าใจหรือสงสัยอย่างไร ถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

5) ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของสมาชิกจากการทำกิจกรรมกลุ่ม และนัดหมายในการทำกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

ผู้วิจัย : ตอนนี้ก็รู้จักกันมากขึ้นแล้ว พี่อยากทราบความรู้สึกของน้อง ๆ ว่ารู้สึกอย่างไรต่อการที่ได้มาเข้าร่วมกลุ่มในครั้งนี้ น้อง ๆ สามารถแสดงความคิด ความรู้สึก หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มได้ เชิญครับ

นักเรียน : (น้อง ๆ แต่ละคนแสดงความคิด ความรู้สึก และข้อเสนอแนะ)

ผู้วิจัย : สำหรับการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิคิดในครั้งนี้ น้อง ๆ ทุกคนทำได้ดีมาก พี่ต้องขอขอบคุณทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับช่วงสุดท้ายก่อนจากกันในวันนี้ พี่ขอให้น้อง ๆ โชคดีทุกคน และมีความสุขในการศึกษาเล่าเรียน สำหรับครั้งต่อไปเราจะมาพบกันอีกครั้งตามวัน เวลา ที่กำหนดดังกล่าว

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ใบกิจกรรม 1

เอกสารประกอบการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้ากลุ่มได้มีโอกาสสำรวจความคิด ความรู้สึก สะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
2. เพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้ากลุ่มในครั้งนี้ ได้มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงวิสัยทัศน์ ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้แนวทางการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการอยู่ร่วมกันในสังคม และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

กำหนดการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิด

การจัดกิจกรรมทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 - 60 นาที

สถานที่ห้องแนะแนวและให้คำปรึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ครั้งที่/กิจกรรม	วัน	วันที่/เดือน/ปี	เวลา/นาที
1. เปิดใจ..เปิดกลุ่ม	จันทร์	3 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
2. เราชักษ์โรงเรียน	พุธ	5 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
3. ลมหายใจ..ที่สะอาด	ศุกร์	7 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
4. หัวใจ..แห่งสายใยรัก	จันทร์	10 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
5. ความเห็นใจ..ที่มอบให้	พุธ	11 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
6. ความเหมือนที่แตกต่าง	ศุกร์	14 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
7. รักกันไว้เถิด	จันทร์	17 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
8. ความดี..ที่ฉันทำได้	พุธ	19 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
9. ผู้มีใจเพื่อสาธารณะ	ศุกร์	21 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
10. จะทำเพื่อส่วนรวม	จันทร์	24 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
11. กิจกรรมที่ฉันอยากทำ	พุธ	26 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.
12. ดันไม้แห่งความดี	ศุกร์	28 ส.ค. 52	16.00-17.00 น.

กฎระเบียบการเข้ากลุ่ม

1. ให้ใช้คำว่า ฉัน ผม หรือ เรา แทนชื่อตนเอง
2. เปิดเผยให้ผู้อื่นทราบว่าตนกำลังคิดอะไรอยู่ และมีวิธีคิดอย่างไรบ้าง
3. รับฟังคนอื่นด้วยความตั้งใจ ไม่หยอกกล้อ หรือพูดคุยกันเองขณะอยู่ในกลุ่ม
4. ติดตามการอภิปรายให้ทัน หากรู้สึกสับสน ขอให้ถาม
5. นักเรียนจะต้องร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของตนเองและเพื่อนในกลุ่ม
6. นักเรียนต้องเคารพและให้เกียรติความคิดเห็นของผู้อื่น
7. นักเรียนควรให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในทุกกิจกรรม
8. นักเรียนควรตระหนักถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ถือว่าเป็นโอกาสที่จะได้เสริมทักษะให้ตนเอง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสสำรวจความคิดและวิธีการคิดของตนเอง
2. นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน และได้แสดงความคิดร่วมกับผู้อื่น
3. นักเรียนได้มุมมองความคิดที่หลากหลายจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ใบความรู้ที่ 1

จิตสาธารณะ หมายถึงการเรียกน้ำใจงามของคนไทย ให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง และควรจะต้องดีขึ้นกว่าเดิม เพราะ จะไม่จำกัดอยู่เฉพาะญาติมิตร เพื่อน หรือคนรู้จักเท่านั้น แต่ควรต้องแผ่แผ่ คุณแลสังคมไทย คุณแลสิ่งแวดล้อม ชุมชน ตลอดจนปัญหาต่างๆรอบๆตัวร่วมกัน ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ทำดีให้เป็นรูปธรรมกันมากขึ้นใน ไม่เพียงแต่ รอว่า ใครจะรับผิดชอบเรื่องอะไร แต่ควรต้องออกมา มีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วยกัน เราจะช่วยเหลือเสียสละอะไรให้แก่คนอื่น ได้บ้าง อย่างเต็มอกเต็มใจ แบบเพื่อนช่วยเหลือกัน มีน้ำใจให้แก่กัน แม้ในเรื่องที่มีใจเรื่องที่จะมีผลกระทบกับเราตรงๆก็ตาม

คนไทยทุกคน จิตสาธารณะ (Public Mind)

ประกอบด้วย P+U+B+L+I+C = Public = สาธารณะ

1. Professional ทำงานแบบมืออาชีพ คนไทยทุกคนที่คิดใหม่ ทำใหม่จะต้องเป็นมืออาชีพ (profession) รู้ลึกในหน้าที่ๆ รับผิดชอบ รู้รอบในงานที่เกี่ยวข้อง ต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา หากความรู้ใหม่เสมอ
2. Unity เอกภาพ ค่านิยมใหม่ต้องเป็นไปในทิศทางของความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่กลัวกันได้หน้า หรืออิงลา ริชยา กัน ควรจะฝึกการทำงานเป็นทีม เพราะการที่คนในองค์กรมีเอกภาพ จะช่วยให้การขับเคลื่อนภาระงานเพื่อมวลประชา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีหลายองค์กรที่คนในองค์กรกลัวกันได้ดี เลยไม่มีใครทำอะไร คนไทยทุกคนก็ไม่ได้อะไรด้วย แต่ในความเป็นเอกภาพก็ยอมให้มีความแตกต่างได้ แต่อย่าแตกแยก
3. Believe ความเชื่อ คนไทยทุกคนจะต้องทำงานด้วยความเชื่อ เชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้า เชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง แล้วยึดให้มั่น ถ้าคนไทยทุกคนขาดแล้วซึ่งความเชื่อ การทำงานก็จะขาดพลัง
4. Locally ภูมิปัญญาท้องถิ่น คนไทยทุกคนจะต้องเป็นผู้ที่เชื่อและศรัทธาในความเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ ของภูมิปัญญาไทย ลดความเชื่อทันสมัยนิยมลง (Modernization) Local wisdom ในด้านต่างๆ จะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและเข้ากับบริบทของสังคมไทย คนไทยทุกคน ต้องเลิกดูถูกภูมิปัญญาของคนในระดับรากหญ้าแล้ว หันไปสู่วิถีของการเรียนรู้ร่วมกัน เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในชุมชน
5. Integrity ความซื่อสัตย์ คนไทยทุกคนจะต้องยึดเอาความซื่อสัตย์เป็นที่ตั้ง เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม คิดดี ทำดี เพื่อชาติ งานทุกชิ้นจะต้องตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส
6. Creative สร้างสรรค์ คนไทยทุกคนจะต้องคิดและทำงานที่สร้างสรรค์ พัฒนานวัตกรรม (innovation) ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นกับสังคม ต้องไม่หยุดนิ่ง ต้องมีความเป็นพลวัต ทั้งนี้ก็เพื่อประชาชนและประเทศชาติ

หากวันนี้ ถ้าเพียงคนไทยร้อยละ 10 จากจำนวน 64 ล้านคน บริจาเวลาว่างของคนเพียงเดือนละ 3 ชั่วโมงเสียสละ เพื่อส่วนรวม เราจะได้เวลากว่า 19 ล้านชั่วโมงต่อเดือน ในการทำสิ่งดี ๆ ให้สังคม ย่อมจะส่งผลทำให้ทุก ๆ ส่วนในสังคมไทยนำอยู่ยิ่งขึ้น ลक्षणของภาครัฐได้ในระยะยาวอันเป็นการแก้ไขปัญหาลักษณะที่ยั่งยืน

ที่มา <http://www.geocities.com/psothailand/publicmind.html>

ครั้งที่ 2 เรารักโรงเรียน

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การสร้างความรู้ให้เห็นปัญหาความขัดแย้งและทำลายสมบัติของชาติ

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.1 กระดาษเปล่าขนาด A4

1.2 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา

1. ใบกิจกรรม 3 มองเขามองเรา

1.5 ใบงาน 2 การตระหนักรู้ในปัญหา (1)

2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง

2.1 กล้องถ่ายรูป

2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : วันนี้นำก่อนที่พวกเขาจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือเพื่อใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การสร้างความรู้ให้เห็นปัญหาความขัดแย้งและทำลายสมบัติของชาติ ไม่ทราบว่ามีน้อง ๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นดำเนินการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้เราจะมาศึกษาจากใบกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่อง “เรารักโรงเรียน” ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้วและเป็นข่าวมาแล้วในช่วงหนึ่งของปีที่ผ่านมา ถึงแม้ช่วงนี้จะเงียบไปบ้าง แต่สถานการณ์ก็ยังอยู่ในสถานะที่ไม่แน่นอนเหมือนเดิม นั่นคือเหตุการณ์ภายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อไปนี้จะให้น้องอ่านแล้วคิดโดยการระดมความคิดเห็นว่าเหตุการณ์นี้จะสะท้อนให้เราารู้สึกอย่างไรบ้าง (แจกเอกสารให้สมาชิกกลุ่ม)

นักเรียน : ปฏิบัติ

ผู้วิจัย : เมื่อน้องๆ อ่านเสร็จแล้ว ลำดับต่อไป เราจะมาช่วยกันวิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ก่อนอื่นพื่อให้น้องทุกคนเข้าใจตรงกันว่าแต่ละมีวิธีคิดหรือคิดได้แตกต่างกันไป จงเชื่อมั่นในความคิดของตนเองด้วยเหตุด้วยผล และมองสถานการณ์ให้แตกต่างกันไปได้ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไป แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายหรือมากเท่าไร ยิ่งเป็นสิ่งที่ดี ไม่ทราบว่ามีใครสงสัยหรือต้องการสอบถามไหมครับ

นักเรียน : .....

ผู้วิจัย : หากไม่มีใครสงสัยอะไร พี่จะแจกใบงานให้ โดยเขียนคำตอบ ตามประเด็นคำถามดังนี้คือ ข้อที่ 1 น้องๆ คิดว่า คนที่เผาโรงเรียนมีจิตใจเป็นอย่างไร (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย , คิดแบบแยกองค์ประกอบ)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : จากเหตุการณ์นี้ น้องๆ เห็นว่า ถ้าโรงเรียนของเราถูกเผาไหม้หมดก่อให้เกิดผลเสียอะไรบ้าง (คิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : เมื่อเรารู้ผลเสียที่พวกเราไม่มีโรงเรียน แล้วที่พวกเราคิดว่า โรงเรียนมีประโยชน์อะไรต่อเราบ้าง (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : ถ้าพวกเรารู้ว่าโรงเรียนมีประโยชน์ต่อเราอย่างยิ่ง ต่อไปข้อสุดท้าย คือว่า ในเมื่อโรงเรียนเราไม่ถูกเผา เราควรปฏิบัติอย่างไรกับโรงเรียนของเรา (คิดแบบอริยสัจ)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและได้ฝึกคิดที่หลากหลายแล้วให้ทุกคนทำคำตอบใบงานที่ 1 เมื่อเสร็จแล้ว ขอให้ส่งใบงานและอุปกรณ์คืนนะครับ

นักเรียน : ปฏิบัติ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปให้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

นักเรียน : คอ

ผู้วิจัย : จากการทำกิจกรรมครั้งนี้ น้องได้เข้าใจและรับรู้ปัญหาที่เราอาจจะบอกว่าไม่เกี่ยวกับพวกที่จริงแล้วไม่ใช่ พวกเราเป็นคนไทยต้องห่วงใยซึ่งกันและกันถึงแม้ว่าพวกเราจะไม่มีความเห็นอย่างนั้น แต่เราต้องเห็นอกเห็นใจคนอื่นที่ไม่ได้เรียนเหมือนกับพวกเรา และเมื่อเราได้เรียนมีโรงเรียนที่สวยงามอย่างนี้ เราจะรักษาไว้ให้โรงเรียนเราดูสวยงามตลอดไป โรงเรียนแห่งต่อไปก็จะเป็นความทรงจำที่ดีของพวกเราในอนาคต ไม่ทราบว่ามีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ

นักเรียน : .....

:

ผู้วิจัย : ต่อไปนี่พี่จะให้น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิคิดครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ

นักเรียน : ทำแบบประเมิน

:

ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณน้อง ๆ ทุกคนมากนะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกันอีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนติการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ใบกิจกรรมที่ 3 มองเขมองเรา

ทำไมต้องยิงครู-เผาโรงเรียน

ในขณะที่ฝ่ายความมั่นคงรักษาความปลอดภัย กำลังวางแผนเตรียมรับมือสถานการณ์กันอย่างเต็มที่ แต่ก็ยังมีช่องว่างให้ขบวนการก่อความไม่สงบ ลงมือปฏิบัติการเผาโรงเรียนในพื้นที่ จ.ยะลา และ จ.ปัตตานี เมื่อคืนวันที่ 13 มิถุนายน 51 คืนเดียวเกือบ 20 โรงเรียน

และ 2 วันก่อนหน้านี้อีก ครูสาวสองคนก็ถูกคนร้ายบุกเข้าไปล่อยิงเสียชีวิตในโรงเรียนบ้านซากกอ อ.ศรีสาคร จ.นราธิวาส

ขณะที่ก่อนหน้านี้อีกในช่วงปิดภาคเรียน ก็มีการลอบเผาโรงเรียนถี่เกือบทุกวัน ซ้ำบางแห่งยังถูกเผาแล้วเผาอีก อาคารและอุปกรณ์การเรียนเสียหายทั้งหมด ไม่สามารถทำการเรียนการสอนได้เลยในวันเปิดเทอม

เป็นที่มาของคำถามคาใจของใครต่อใครว่า "ทำไมคนร้ายต้องเผาโรงเรียน"

สถานการณ์ในขณะนี้เรียกได้ว่า ช่องทางที่ฝ่ายรัฐสามารถเชื่อมโยงกับชาวบ้านหรือชุมชนได้นั้น มีอยู่ทางเดียว คือ โรงเรียน

ขณะที่กลไกของรัฐอย่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. ไม่อาจทำหน้าที่ได้เลย ในสถานการณ์ที่ถูกบังคับให้เลือกฝ่าย ส่วนใหญ่สงบนิ่งไม่แสดงบทบาท และอีกจำนวนไม่น้อย ไม่กล้าอยู่ในพื้นที่

“โรงเรียนจึงเป็นสัญลักษณ์สุดท้ายของอำนาจรัฐที่หลงเหลืออยู่ในชุมชน”

การให้บริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ซึ่งถึงพร้อมทั้งอุปกรณ์การศึกษา เทคโนโลยี ใหม่ ๆ รวมทั้งบริการอาหารกลางวัน เป็นแรงจูงใจสำคัญให้ชาวบ้านส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ

หากรัฐได้ทำหน้าที่ดูแลให้สวัสดิการแก่ชุมชนเช่นนี้ต่อไป นั้นเท่ากับทำให้มวลชนเทใจให้การยอมรับอำนาจของรัฐมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการชิงมวลชนให้มาเข้าข้างฝ่ายขบวนการ และหากมองถึงเหตุผลในเชิงวัฒนธรรมด้วยแล้ว "โรงเรียน" ยิ่งเป็นอุปสรรคต่อขบวนการ เพราะการเรียนการสอน เป็นตัวการทำลายอัตลักษณ์ของ "ชนชาวมลายูมุสลิม"

ที่มา <http://www.deepsouthwatch.org/node/83> คำนวนที่ 15 มิ.ย. 52

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 2

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
เรารักโรงเรียน	1. คนที่เผาโรงเรียนมีจิตใจเป็นอย่างไร	- ไม่มีจิตสำนึกต่อผู้อื่น - ชอบความไม่สงบ - ชอบทำให้สังคมวุ่นวาย ฯลฯ	1) คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) คิดแบบแยกองค์ประกอบ
	2. โรงเรียนถูกเผาไหม้หมดก่อให้เกิดผลเสียอะไร	- เสียทรัพย์สินของชาติ - เสียโอกาส - เสียความรู้สึก ฯลฯ	3) คิดแบบเห็นคุณค่าทางออก
	3. โรงเรียนมีประโยชน์อะไรต่อเราบ้าง	- เป็นสถานที่พัฒนาคน - ทำให้คนเป็นพลเมืองดี - สร้างคนให้มีวินัย ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
	4. ในเมื่อโรงเรียนเราไม่ถูกเผาเราควรปฏิบัติอย่างไรกับโรงเรียนของเรา	- รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน - เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการใช้สอย - ไม่นำทรัพยากรของโรงเรียนไปเป็นของตนเอง ฯลฯ	5) คิดแบบอริยสังข์

ครั้งที่ 4

หัวใจ..แห่งสายใยรัก

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการนำไปสู่การสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.1 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา

1.2 ใบกิจกรรม 4 ณ มุมหนึ่งของสังคม

1.5 ใบงาน 3 ตระหนักรู้ในปัญหา (3)

2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง

2.1 กล้องถ่ายรูป

2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : เอาละ วันนี้ก่อนที่พวกเขาจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็ เพื่อให้ นักเรียนใช้วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการนำไปสู่การสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ทราบว่ามีน้อง ๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

สมาชิกกลุ่ม : .....

ขั้นตอนการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

- ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พวกเราจะมาศึกษาจากใบความรู้เกี่ยวกับเรื่อง “หัวใจ..แห่งสายใยรัก” จากใบกิจกรรม หลังจากนั้นน้องจะได้นำองค์ความรู้ไปทำตามใบงานให้อ่านไม่เกิน 3 นาที (แจกใบกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่ม)
- นักเรียน : ปฏิบัติ
- ผู้วิจัย : เมื่อน้อง ๆ อ่านเสร็จแล้ว ถัดไป เราจะมาช่วยกันวิเคราะห์ วิเคราะห์ สถานการณ์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน แล้วเขียนเป็นผังก้างปลา (Fishbone Map) ตามเหตุผลที่เป็นมุมมองของน้อง ๆ แต่ละคนนะครับ ไม่ทราบว่ามีใครสงสัยหรือต้องการสอบถามไหมครับ
- นักเรียน : .....
- ผู้วิจัย : หากไม่มีใครสงสัยอะไร พี่ขอถามจากใบกิจกรรมที่แจกให้เลยนะครับ ว่า ใบกิจกรรมชื่อ มอมมูมหนึ่ง..ของสังคม น้อง ๆ คิดว่า เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อนเกิดจากอะไรครับ และคิดว่าเป็นปัญหาอย่างไรต่อสังคม (วิธีคิดแบบอริยสัจจ วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : นอกจากนี้แล้ว น้อง ๆ คิดว่าสาเหตุเกิดมาจากอะไรบ้าง (วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : จากเหตุการณ์นี้ น้อง ๆ เห็นว่า ถ้าเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อนมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลกระทบที่ตามมาคืออะไรบ้าง (คิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : ถ้าพวกเรามองเห็นผลกระทบที่ตามมาแล้ว น้อง ๆ คิดว่า เราให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด และจะทำประโยชน์อย่างไร (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : เมื่อพวกเราเห็นว่า เป็นปัญหาที่เราให้ความสำคัญพวกเราจะช่วยลดปัญหานี้ได้อย่างไร (คิดแบบอริยสัจจ)
- นักเรียน : ปฏิบัติ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

- ผู้วิจัย : ต่อไปให้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : จากการทำกิจกรรมครั้งนี้ น้อง ๆ คงได้รับรู้และมีความตระหนักในปัญหานี้ไม่มากนักน้อย ถึงแม้ว่าเด็กในสถานสงเคราะห์จะเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่เมื่อพวกเราใช้ความคิดสืบสาวไปหาต้นตอจริง ๆ แล้วยังคือคำว่า ครอบครัวนั่นเอง ซึ่งคำนี้อยู่ไม่ไกลกับตัวเราเอง ไม่แปลกที่จะบอกว่าทุกคนเกิดมามีครอบครัว แต่ว่าครอบครัวของใครจะสมบูรณ์ก็เป็นความแตกต่างกันไป ดังนั้นพวกเราโชคดีที่เกิดอยู่แบบนี้ ยังไงขอให้น้อง ๆ จงมองครอบครัว ด้วยการมองที่ตัวเองเป็นจุดแรกนะครับ มีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ
- นักเรียน : .....
- ผู้วิจัย : ค่ะไปนี้พี่จะให้ น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิถีคิดครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ
- นักเรียน : ทำแบบประเมิน
- ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณน้อง ๆ ทุกคนมากนะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกันอีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ใบกิจกรรม 4

มองมุมหนึ่ง..ของสังคม

พ่อแม่จำนวนไม่น้อยให้กำเนิดทารกโดยไม่พร้อมที่จะเลี้ยงดูรับผิดชอบด้วยสาเหตุต่างๆ กัน เช่น ครอบครัวมีปัญหา
ท้องนอกสมรส ถูกข่มขืน ฯลฯ แต่ละคนหาทางออกให้กับปัญหาแตกต่างกันไป
แม่บางรายตัดสินใจไปทำแท้ง บางรายกลายเป็นข่าวอันน่าสะเทือนใจตามหน้าหนังสือพิมพ์ เพราะตัดสินใจฆ่าลูกตัวเอง
แต่เด็กจำนวนไม่น้อย มีชีวิตรอดแล้วมาอยู่ในสถานสงเคราะห์ กลายเป็น

เด็กกำพร้า

เด็กที่ถูกทิ้งไว้ตามโรงพยาบาล ถึงขยะ สวนสาธารณะ ห้องน้ำสาธารณะ เด็กที่แม่จ้างคนเลี้ยง แล้วทิ้งไว้เลย
เด็กที่เร่ร่อน พลัดหลง

เด็กที่มีพ่อหรือแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้อย่างเหมาะสม เช่น โสเภณี ขอทาน ค้ายาเสพติด ติดคุก มีอาการทางจิต

เราคงไม่สามารถห้ามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคม

ปัญหาสังคมมันใหญ่โต สะสมมายาวนาน ซับซ้อนวุ่นวาย

เราคงทำได้...แค่เพียง สิ่งที่เราพอจะทำได้

สัญญากับตัวเองว่า ..... เราจะไม่เป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มประชากรเด็กกำพร้าแม่แต่คนเดียว

ดูแลคนรอบข้างในชีวิตของเราแต่ละคนให้ไม่ต้องประสบกับภาวะขาดความรัก ความใส่ใจ ประดูเด็กกำพร้า

ทั้งที่เราเองก็ยังมีอยู่กับเขาทุกคน

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 3

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
หัวใจ.. แห่งสายใยรัก	1. เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เกิดจากสาเหตุอะไร และคิด ว่าเป็นปัญหาอย่างไร	- ครอบครัวแตกแยก - พ่อแม่ไม่เลี้ยงดู - มีท้องไม่พึงประสงค์ ฯลฯ	1) คิดแบบสืบสาวเหตุ ปัจจัย 2) คิดแบบแยก องค์ประกอบ
	2. ถ้าเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ผลกระทบที่ ตามมาคืออะไรบ้าง	- สถาบันครอบครัวล้มเหลว - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ สามารถดูแลได้ทั่วถึง - เด็กเมื่อโตขึ้นอาจสร้าง พฤติกรรมเสี่ยง ฯลฯ	3) คิดแบบเห็นคุณค่า ทางออก
	3. เราให้ความสำคัญมากน้อย เพียงใด และจะทำประโยชน์ เพื่อเด็ก ๆ อย่างไร	- เป็นปัญหาของชาติ - เอื้อเฟื้อด้วยการให้กำลังใจ - ใส่ใจด้วยการแสดงที่สุภาพ ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่า เทียม
	4. เราจะช่วยลดปัญหานี้ได้ อย่างไร	- เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ - เป็นผู้มั่งคั่งอาสา - เป็นพลเมืองดีของ ครอบครัว ..ประเทศชาติ ฯลฯ	5) คิดแบบอริยสัจ

ครั้งที่ 5 ความเห็นใจ..ที่มอบให้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การสะท้อนความรู้สึกที่ดี ทำให้เกิดความรักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.1 คินสอ/ยางลบ/ปากกา

1.4 ใบกิจกรรม 5 เป็นอย่างไรอุ่นไอรักจากครอบครัว

1.5 ใบงาน 4 ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น

1.6 คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก

2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง

2.1 กล้องถ่ายรูป

2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : ตอ!!

ผู้วิจัย : น้องๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง

ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : เอาละ วันนี้อย่างไรที่พวกเขาจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้ นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การสะท้อนความรู้สึกที่ดี ทำให้เกิดความรักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ไม่ทราบว่ามีน้องๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นดำเนินการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

- ผู้วิจัย : ต่อไปนี้ที่จะเปิดเพลงพร้อมภาพมิวสิกวิดีโอเพลง “เรียงความถึงแม่” ให้น้อง ๆ ได้ฟังและดูภาพประกอบด้วย หลังจากนั้นให้น้อง ๆ อ่านใบกิจกรรมเรื่อง “เป็นอย่างไรอุ่นไอรักจากครอบครัว” และให้ได้แสดงความรู้โดยใช้การระดมความคิดร่วมกันต่อเพลงมิวสิกวิดีโอดังกล่าว ให้แสดงองค์ความรู้ในรูปแบบผังมโนทัศน์ตามใบงานที่แจกให้ โดยให้เขียนเป็น ผังต่อเนื่อง (Spectrum) (เปิดเพลงพร้อมแจกใบกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่ม)
- นักเรียน : ปฏิบัติ
- ผู้วิจัย : เมื่อน้อง ๆ ฟังแล้ว เป็นอย่างไรครับ ลำดับต่อไป เราจะมาแสดงความรู้สึกออกมาในรูปแบบของความคิด โดยช่วยกันวิเคราะห์ วิเคราะห์เหตุการณ์และเรื่องราวตามเนื้อหาสาระของเพลง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน แล้วเขียนเป็นผังมโนทัศน์ ตามเหตุผลที่เป็นมุมมองของน้อง ๆ แต่ละคนนะครับ ไม่ทราบว่ามีใครสงสัยหรือต้องการสอบถามไหมครับ
- นักเรียน : .....
- ผู้วิจัย : หากไม่ใครสงสัยอะไร พี่ขอถามจากใบกิจกรรมที่แจกให้เลยนะครับ ว่า ใบกิจกรรมชื่อ ณ มุมหนึ่งของสังคม น้อง ๆ คิดว่า มีความรู้สึกอย่างไรกับชีวิตของเด็กในสถานสงเคราะห์ และสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้เรารู้สึกเช่นนี้ (วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : ข้อต่อไป น้อง ๆ คิดว่า เด็กอยู่ในสถานสงเคราะห์มีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : จากเหตุการณ์นี้ น้อง ๆ รongเปรียบเทียบระหว่างตัวเองกับเด็กในสถานสงเคราะห์คิดว่าตัวเองเป็นอย่างไร และจะทำอย่างไรเมื่อเห็นน้อง ๆ อยู่ในสถานสงเคราะห์ (คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : และจากนี้ต่อไป เรามีความคิดที่จะแก้ไขปัญหานี้อย่างไร (คิดแบบอริยสัจจ์)
- นักเรียน : ตอบ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

- ผู้วิจัย : ต่อไปให้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : จากการทำกิจกรรมครั้งนี้ น้อง ๆ ได้รับรู้ถึงความเป็นอยู่ของคนๆ หนึ่งที่เกิดมาร่วมโลกของเรา แต่พวกเขาไม่มีโอกาสเหมือนกับพวกเรา พวกเขาต้องโหยหาอ้อมกอดที่อบอุ่น เวลาที่พวกเขาหนาวเหน็บ เวลาที่พวกเขาเจ็บ ไข้ ต้องการความรักความห่วงใยจากพ่อแม่ที่แท้จริงก็ไม่เจอ พวกเขาไม่มีโอกาสเหมือนพวกเรา ๆ โชคดีขนาดไหนที่ได้เกิดมาแล้วมีคนคอยให้ความรักความห่วงใยอยู่ไม่ห่าง ดังนั้นพวกเราโชคดีที่เกิดอยู่แบบนี้ ยังไงขอให้น้อง ๆ จงรักและให้ความรักผู้ที่คอยห่วงใยให้มาก พ่อแม่เป็นผู้ให้ชีวิตเรา เราก็ควรจะให้ท่านบ้าง มีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ

นักเรียน : .....

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พี่จะให้น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิคิดครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ

นักเรียน : ทำแบบประเมิน

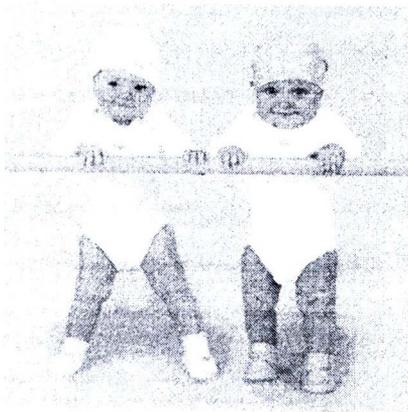
ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณน้อง ๆ ทุกคนมากนะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกันอีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิ โสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

กิจกรรมที่ 5 เป็นอย่างไรอุ่นไอรักจากครอบครัว

รูปแบบชีวิตในสถานสงเคราะห์ ถูกกำหนดให้เป็นไปตามกิจวัตรที่เคร่งครัด หนึ่ง วางเด็กไว้บนสายพานการผลิตใน โรงงานอุตสาหกรรม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใหญ่ที่ต้องปฏิบัติงาน รวมชีวิตด้วยกันเป็นหมู่ มีวินัย ได้รับอาหาร และ พัฒนาการผ่านกิจกรรมต่างๆ แต่ผู้คนใจบุญที่เข้ามาแล้วก็ จาก ไป .....

ขาดความเป็นปัจเจกบุคคล

ขาดประสบการณ์ชีวิตแบบครอบครัว

ถูกเปลี่ยนผู้ดูแลไปตามวาระ ขาด ความผูกพัน

ขาดการพัฒนาความรู้สึก รัก ชอบ ผูกพัน

ความผูกพัน กับ ใคร ชัก คน ที่ เป็นคนพิเศษ

สิ่งที่เขาได้เรียนรู้ คือ ความเจ็บปวดที่ไม่มีใครชักคนที่เป็นของเขาอย่างแท้จริง

คอยความรัก ความเมตตาจากผู้อื่นวันแล้ว วันเล่า

เขาได้ถูกสั่งสมบุคลิกภาพ และทัศนคติเชิงลบเข้าไว้โดยไม่รู้ตัว

เขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ร่วมสังคมกับเรา ร่วมสังคมกับลูกหลานของเรา เขาควรหรือที่จะถูกบ่มเพาะด้วยสภาพแวดล้อมที่

ขาดแคลนความเอาใจใส่ดูแลเช่นนี้

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 4

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
ณ มุมหนึ่ง.. ของสังคม	1. มีความรู้สึกอย่างไรกับชีวิต ของเด็กที่ถูกทอดทิ้งและสาเหตุ อะไรบ้าง	- มีความรู้สึกเจ็บปวดแทน - พ่อแม่ไม่เลี้ยงดู - ท้องในวัยเรียน ฯลฯ	1) คิดแบบสืบสาวเหตุ ปัจจัย 2) คิดแบบแยก องค์ประกอบ
	2. เด็กที่ถูกทอดทิ้งมีข้อเสียและ ผลกระทบอย่างไรบ้าง	- อย่างน้อยยังมีคนดูแลเลี้ยงดู - มีที่อยู่อาศัย - ขาดความอบอุ่น - อยู่ร่วมกัน.. ส้อมด้วยรั้ว ฯลฯ	3) คิดแบบเห็นคุณค่า ทางออก
	3. เปรียบระหว่างตัวเองกับเด็ก ที่ถูกทอดทิ้งคิดว่าตัวเองเป็น อย่างไร	- ความอบอุ่นดีกว่า - มีความเป็นส่วนตัวกว่า - ส้อมรั้วด้วยรักแท้กว่า ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้- คุณค่าเทียม
	4. เรามีความคิดที่จะแก้ไข ปัญหานี้อย่างไร	- ถ้ามีครอบครัว.. ก็ทำตัวให้ดี - สร้างครอบครัวให้อบอุ่น - ไม่ทำตัวมั่วซุม - จะมีครอบครัวก็ให้พร้อม - รู้จักวางแผนชีวิต ฯลฯ	5) คิดแบบอริยสัจ

ครั้งที่ 6 ความเหมือนที่แตกต่าง

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการนำไปสู่การสะท้อนให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย และเห็นความสำคัญต่อผู้อื่น

- จำนวนสมาชิก** : 10 คน
- ระยะเวลา** : 50 - 60 นาที
- สถานที่** : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง
- อุปกรณ์** :
- 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
    - 1.1 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา
    - 1.2 ใบกิจกรรม 6 ความเหมือนที่แตกต่าง
    - 1.5 ใบงาน 5 ความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น
  - 2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง
    - 2.1 กล้องถ่ายรูป
    - 2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เนื่องกับการเรียนหนังสือหรือเปล่าครับ

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : น้องๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง
ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : เอาละ วันนี้ก่อนที่พวกเขาจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการนำไปสู่การสะท้อนให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและเห็นความสำคัญต่อผู้อื่น ไม่ทราบว่ามีน้องๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นดำเนินการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พี่จะให้น้อง ๆ แสดงความคิดเปรียบเทียบรูปภาพที่มีอยู่ในใบกิจกรรมที่ 6 โดยการระดมความคิดช่วยกันคิดหาความเหมือนความต่างที่น้อง ๆ คิดว่ามีลักษณะเหมือนและต่างกันอย่างไรมีเหตุมีผล ตามความรู้สึกที่เป็นจริงในสิ่งที่เรารับรู้จากภาพที่เห็นตามใบกิจกรรมที่แจกให้ เขียนลงในแผนภูมิเวนน์ (Venn Diagram) (แจกใบกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่ม)

นักเรียน : ปฏิบัติ

ผู้วิจัย : เมื่อน้อง ๆ ฟังแล้ว เป็นอย่างไรครับ ลำดับต่อไป เราจะมาแสดงความรู้สึกออกมาในรูปแบบของความคิด โดยช่วยกันวิเคราะห์ วิจัยจากรูปภาพที่พวกเราเห็นและ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน แล้วเขียนเป็นผังมโนทัศน์ ตามเหตุผลที่เป็นมุมมองของน้อง ๆ แต่ละคนนะครับ ไม่ทราบว่ามีใครสงสัยหรือต้องการสอบถามไหมครับ

นักเรียน : .....

ผู้วิจัย : หากไม่ใครสงสัยอะไร พี่ขอลาจากใบงานให้เลยนะครับ น้อง ๆ เริ่มเขียนเป็นประเด็นตามคำถามนะครับ ข้อที่หนึ่ง น้อง ๆ คิดว่า มีความรู้สึกอย่างไรกับภาพที่เห็น และสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้เรารู้สึกเช่นนี้ (วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : ข้อต่อไป น้อง ๆ คิดว่าภาพนี้มีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง และ ถ้าเปรียบเทียบความเป็นอยู่ของตัวเองจะอยู่ในภาพใด เพราะอะไร (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : จากภาพที่เห็นนี้ น้อง ๆ มีประโยชน์ต่อการกระตุ้นให้เราเกิดความคิดเป็นอย่างไร (คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และถ้าเราเห็นคนที่อยู่ในสภาพที่ด้อยกว่าจะอย่างไร (คิดแบบอริยสัจจ์)

นักเรียน : ตอบ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

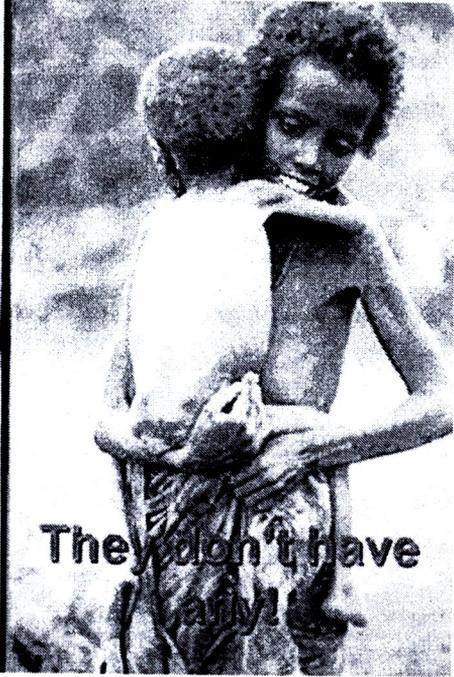
ผู้วิจัย : ต่อไปให้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

- นักเรียน :   :   ตอบ
- ผู้วิจัย   :   จากการทำกิจกรรมครั้งนี้   น้อง ๆ   ได้รับรู้ถึงความเป็นอยู่ของคนๆ หนึ่งที่เกิด
มาร่วมโลกของพวกเรา แต่พวกเขาไม่โอกาสเหมือนกับพวกเรา พวกเขาต้องโหย
หาอ้อมกอดที่อบอุ่น เวลาที่พวกเขาหนาวเหน็บ เวลาที่พวกเขาเจ็บ ไข้   ต้องการ
ความรักความห่วงใยที่มีให้ได้ไม่มีวันเสื่อมคลาย แต่พวกเขาไม่มีโอกาสเหมือน
พวกเรา ๆ โขคดีขนาดไหนที่ได้เกิดมาแล้วมีคนคอยให้ความรักความห่วงใยอยู่
ไม่ห่าง ดังนั้นพวกเราโชคดีที่เกิดอยู่แบบนี้ ยังไงขอให้น้อง ๆ จงรักและให้ความ
รักผู้ที่คอยห่วงใยให้มาก พ่อแม่เป็นผู้ให้ชีวิตเรา เราก็ควรจะให้ท่านบ้าง และใน
เมื่อเราเป็นผู้ให้ เราก็จักได้รับเอง มีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ
- นักเรียน   :   .....
- ผู้วิจัย   :   ต่อไปนี่พี่จะให้น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิถีคิด
ครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ
- นักเรียน   :   ทำแบบประเมิน
- ผู้วิจัย   :   เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณ
น้อง ๆ ทุกคนมากนะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกัน
อีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

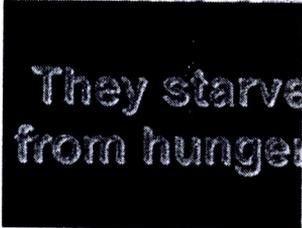
การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือ
ในการเข้าร่วม โปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

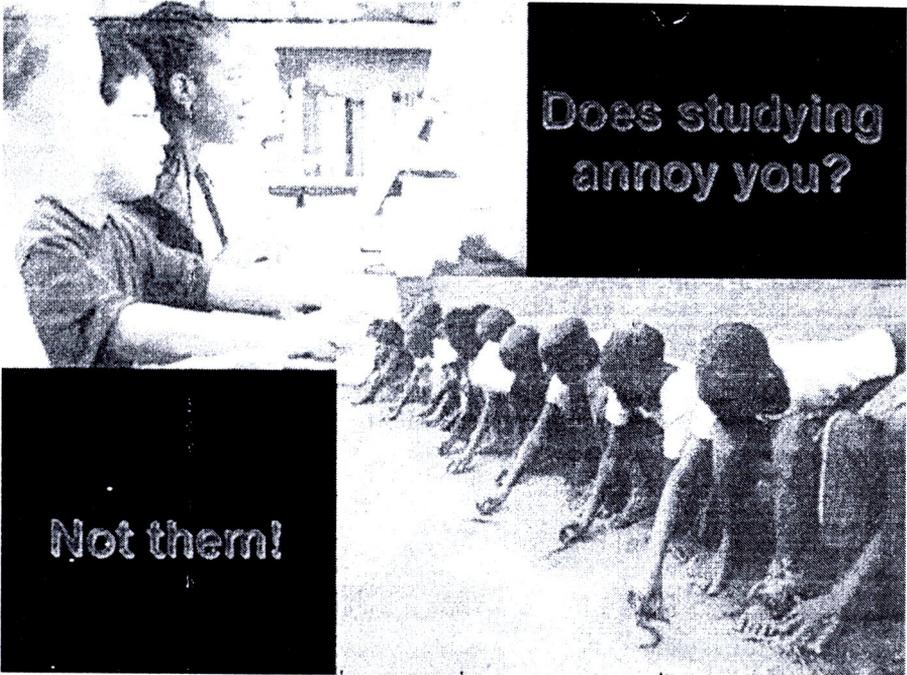
ใบกิจกรรมที่ 6
ความเหมือนที่แตกต่าง

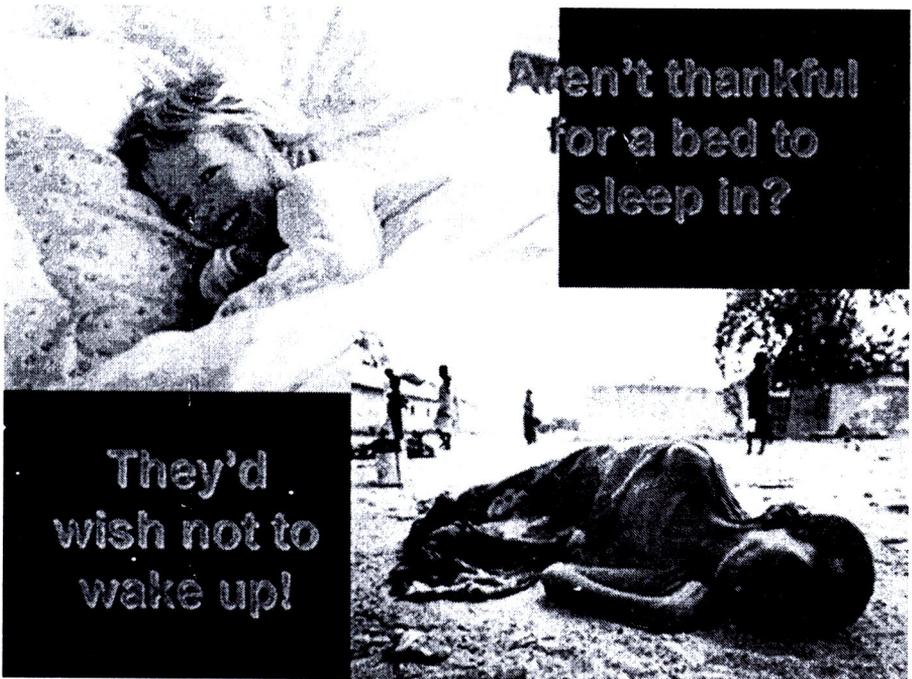
เมื่อ ความใส่ใจของพ่อแม่ ? ..... พวกเขาไม่มี พ่อแม่ เลย

เกลียดผัก ..... พวกเขา กลับอดอยาก .....

ชื่นชมชีวิต ในสิ่งที่มันเป็น... ในอย่างที่มีนม ทุกสิ่งแยกว่าสำหรับคนอื่นๆ และดีกว่ามากสำหรับเรา

ไม่ชอบที่นอน หรือ ? .. พวกเขาหวังว่าจะไม่ต้องตื่น

พวกเราโชคดี เพราะเรามีมากกว่าสิ่งที่เราต้องการ

แต่อย่าหลงระเหิงไปกับวังวนแห่ง ลัทธิบริโภคนิยม และ ความไร้ยางอายที่สังคม "ก้าวหน้าและทันสมัย" ได้หลงลืมไป จนมองข้ามประชากรอีก 2 ใน 3 ซึ่งเป็น พี่น้องร่วมโลกใบนี้ ของเรา

คำถามว่า.....คุณจะมีชีวิตอย่างไรถ้ามีชีวิตอย่างพวกเขา ?

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 6

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
ความเหมือน.. ที่แตกต่าง	1. มีความรู้สึกอย่างไรกับภาพที่เห็น และสาเหตุอะไรบ้างที่ทำให้เรารู้สึกเช่นนี้	- มีความรู้สึกเห็นใจ - สภาพแวดล้อมไม่ดี - ลำบาก - ประเทศชาติวุ่นวาย ฯลฯ	1) คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) คิดแบบแยกองค์ประกอบ
	2. คิดว่าภาพนี้มีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง และ ถ้าเปรียบเทียบความเป็นอยู่ของตัวเองจะอยู่ในภาพใด เพราะอะไร	- ทำให้เห็นความแตกต่าง - ทำให้รู้สึกเศร้า - ความเป็นอยู่ของเราดีกว่ามากๆ ฯลฯ	3) คิดแบบเห็นคุณค่าทางออก
	3. จากภาพที่เห็นมีประโยชน์ต่อการกระตุ้นให้เราเกิดความคิดอย่างไรบ้าง	- รักพื้นแผ่นดินไทย - โชคดีที่ได้เกิดเป็นคนไทย ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
	4. ถ้าเราเห็นคนที่อยู่ในสภาพที่ด้อยกว่าจะทำอย่างไร	- เอื้ออาทรต่อกัน - ไม่ควรดูถูกเหยียดหยาม - ช่วยเหลือด้วยการให้กำลังใจ ฯลฯ	5) คิดแบบอริยสัจ

ครั้งที่ 8 คนดี..ของชาติ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การเห็นความสำคัญของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และมีความรับผิดชอบมีส่วนร่วม

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.1 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา

1.2 ใบกิจกรรม 8 บันนี้ผู้มีน้ำใจ

1.3 ใบงาน 7 ความรับผิดชอบต่อสังคม

2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง

2.1 กล้องถ่ายรูป

2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง

ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : วันนี้นำก่อนที่พวกเขาจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การเห็นความสำคัญของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และมีความรับผิดชอบมีส่วนร่วม ไม่ทราบว่ามีน้อง ๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นตอนการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พี่จะให้อ่านนิทานเกี่ยวเรื่องของ “บันนี่..ผู้มีน้ำใจ” ซึ่งเป็นที่เขียนจากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับคัดเลือกลงในหนึ่ง กิจกรรมแนะแนวนักเรียนและคู่มือครู พี่จะให้น้องเล่นบทบาทสมมติตามนิทานเรื่องนี้ เราอาจจะมีแนวคิดปรับเปลี่ยนตัวละครก็ได้ จากนั้นจะให้น้อง ๆ วิเคราะห์ วิจารณ์ ระดมความคิดและแสดงความคิดออกมาแล้วเขียนเป็นผังที-ชาร์ท (T-chart) โดยให้เหตุผลตามคำถามในใบงานที่แจกให้ แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอที่ละกลุ่ม ไม่ทราบว่ามีใครสงสัยหรือเปล่าครับ

นักเรียน : ปฏิบัติ

ผู้วิจัย : หากไม่ใครสงสัยอะไร (แจกใบกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่ม) พี่ขอถามจากกิจกรรมที่แจกให้เลยนะครับว่าใบกิจกรรมชื่อ บันนี่..คนดีของชาติ น้อง ๆ คิดว่า จากอ่านนิทานเรื่องนี้แล้ว บันนี่เป็นคนอย่างไร และคิดว่าในสังคมปัจจุบันนี้จะมีหรือเปล่า (วิธีคิดแบบอริยสัจ ๖ วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : ข้อต่อไป น้อง ๆ คิดว่า การแสดงของบันนี่มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วมอย่างไร (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และถ้ามีเหตุการณ์ตามนิทานเรื่องนี้ น้อง ๆ จะทำอย่างไร (คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และจากนี้นิทานเรื่องนี้ สามารถให้เรานำไปแก้ไขปัญหาอะไรได้บ้าง และมีประโยชน์อย่างไรบ้างกับตัวเราเอง (คิดแบบอริยสัจ ๖ คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : จากการทำกิจกรรมครั้งนี้ น้อง ๆ ได้เห็นความสำคัญของการเป็นมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีหลายรูปแบบที่พวกต้องแสดง เช่น การเข้าคิวเวลาซื้อของ หรือการเคารพกฎจราจร ระเบียบข้อกฎหมาย ต่าง ๆ ก็ถือว่าเป็นการแสดงออกด้านการรับผิดชอบต่อสังคมเช่นกัน สำหรับกิจกรรมครั้งนี้ น้อง ๆ คงเข้าใจและหวังว่าน้อง ๆ นำไปเป็นตัวอย่างใน

การปฏิบัติเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมได้ มีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ

นักเรียน .....

:

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พี่จะให้น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิคิดครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ

นักเรียน ทำแบบประเมิน

:

ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณน้อง ๆ ทุกคนมาก นะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกันอีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

กิจกรรมที่ 8

นิทานเรื่อง “บันนี่ผู้มีน้ำใจ”

จาก ค.ญ. ไลลา อับดุลลาฮาซิม ชั้น ม.2/1
โรงเรียนศรัทธาสมุทร อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม

บันนี่เป็นชื่อของนักเรียนหญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง ขยัน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ชอบความถูกต้อง รักเพื่อน จึงเป็นศิษย์รักของครูทุกคน แต่บันนี่ไม่ชอบเล่นสนุกสนานกับเพื่อน ๆ แต่เนื่องจากบันนี่เป็นคนที่มีชื่อเสียง ชอบความถูกต้อง เมื่อเห็นเพื่อน ๆ ทำอะไรไม่ถูกต้องก็จะเข้าไปห้าม เพื่อนจึงไม่ค่อยชอบบันนี่เท่าใดนัก ครั้งหนึ่งบันนี่เดินไปโรงอาหารกับเพื่อนอีก 2 คน บันนี่พบกระเป๋าใส่ตางค์ใบหนึ่ง ในกระเป๋าตางค์นั้น มีเงินอยู่เป็นจำนวนมาก บันนี่บอกเพื่อนว่า จะเอากระเป๋าใส่ตางค์ไปส่งคุณครูเพื่อประกาศหาเจ้าของ แต่เพื่อนอีก 2 คน ไม่ยอมให้เก็บเอาไว้อีก บันนี่จึงแย่งกระเป๋าใส่ตางค์จากเพื่อน แล้วนำไปส่งให้คุณครู เพื่อหาเจ้าของ ทำให้เพื่อนทั้ง 2 คน ไม่พอใจ แต่บันนี่ไม่สนใจ นำกระเป๋าใส่ตางค์ไปส่งคุณครูให้ครูประกาศหาเจ้าของจนพบ เจ้าของกระเป๋าใส่ตางค์ดีใจมาก ที่ได้กระเป๋าใส่ตางค์คืน เพราะไม่ต้องถูกพ่อแม่ลงโทษ

ต่อมาวันหนึ่งครูประจำชั้นเข้ามาตรวจความเรียบร้อยในห้องเรียนปรากฏว่าห้องสกปรกมาก และไม่เรียบร้อยจึงสั่งว่าถ้าพรุ่งนี้ไม่เรียบร้อยจะถูกทำโทษทั้งห้อง ปรากฏว่าวันนั้นไม่มีใครสนใจทำความสะอาดสักคน บันนี่จึงตัดสินใจทำความสะอาดห้องเรียนแต่เพียงลำพัง ในขณะที่ขณะที่ยังกำลังทำความสะอาด บังเอิญมีเพื่อนเดินผ่านมาเห็นแล้วก็เดินผ่านไป ในวันรุ่งขึ้น ครูมาเห็นห้องเรียนสะอาด ได้กล่าวชมเชยนักเรียนทั้งห้องทำให้เพื่อน ๆ ในห้องไม่ถูกทำโทษ เพื่อน ๆ ทุกคนในห้องจึงเห็นความดีของบันนี่และกล่าวขอบคุณบันนี่กันทุกคนและเข้าใจบันนี่ ทำให้บันนี่รู้สึกมีความสุขมาก

ที่มา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). กิจกรรมแนะแนวนักเรียน (คู่มือครู) ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 8

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
คนดี..ของชาติ	1. จากนิทานเรื่องนี้ ตัวละครที่ชื่อ "บันนี่" เป็นคนอย่างไร	- คนดีของสังคม -ซื่อสัตย์ -เสียสละได้ ฯลฯ	1)คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) คิดแบบแยกองค์ประกอบ
	2. ถ้ามีเหตุการณ์ตามนิทานเรื่องนี้ นื่อง ๆ จะทำอะไร	-ทำแบบ บันนี่ -ถ้าทำความสะดวกต้องเรียกเพื่อนๆ มาช่วยทำ ฯลฯ	3)คิดแบบเห็นคุณโทษทางออก
	3. การแสดงของบันนี่ มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนร่วม	-ทำให้เป็นคนมีความภาคภูมิใจในตนเอง -เห็นคุณค่าในการเสียสละเพื่อส่วนร่วม ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
	4. นิทานเรื่องนี้ สามารถให้เรานำไปแก้ไขปัญหาอะไรได้บ้าง และมีประโยชน์อย่างไรบ้างกับตัวเราเอง	-รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนร่วมมากขึ้น -ปรับปรุงตัวเองให้เป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนร่วมได้ ฯลฯ	5) คิดแบบอริยสังข์

ครั้งที่ 9 ผู้มีใจเพื่อสาธารณะ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอใจในการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นเสียสละเพื่อส่วนรวม

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

- อุปกรณ์ :
- 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
    - 1.1 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา
    - 1.2 ใบกิจกรรม 9 ชุดผู้มีน้ำใจ
    - 1.3 ใบงาน 8 ความรับผิดชอบต่อสังคม
  - 2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง
    - 2.1 กล้องถ่ายรูป
    - 2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : วันนี้ก่อนที่พวกเขาจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้ให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอใจในการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นเสียสละเพื่อส่วนรวม

ไม่ทราบว่ามีน้อง ๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นตอนการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้ที่จะให้อ่านกรณีตัวอย่างเกี่ยวข้องกับเรื่องของ “ลุงดี” ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่อยู่ในกิจกรรมแนะแนวนักเรียนและคู่มือครู ในกิจกรรมนี้ที่จะให้น้อง ๆ วิเคราะห์ วิจรณ์ ระดมความคิดและแสดงความคิดออกมาในรูปแบบของกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 การให้เหตุผลตามคำถามในใบงานที่แจกให้ แล้วส่งตัวแทนออกมานำเสนอที่ละกลุ่ม ไม่ทราบว่ามีใครสงสัยหรือเปล่าครับ

นักเรียน : ปฏิบัติ

ผู้วิจัย : หากไม่มีใครสงสัยอะไร (แจกใบกิจกรรมให้สมาชิกกลุ่ม) พี่ขอถามจากใบกิจกรรมที่แจกให้เลยนะครับว่าใบกิจกรรมชื่อ “ลุงดี”
น้อง ๆ คิดว่า จากอ่านกรณีตัวอย่างเรื่องนี้แล้ว ลุงดีเป็นคนอย่างไร และคิดว่าในสังคมปัจจุบันนี้จะมีหรือเปล่า (วิธีคิดแบบอริยสัจจ์ วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : ข้อต่อไป น้อง ๆ คิดว่า การแสดงของลุงดีมีประโยชน์ต่อตนเองหรือส่วนร่วมอย่างไร (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และถ้า น้อง ๆ คิดอย่างไร กับคำพูดของลุงดีที่ว่า “สิ่งที่ลุงได้รับมากกว่าค่าจ้างที่ได้รับไปด้วยซ้ำ” สิ่งที่ลุงดีได้คืออะไร และทำไมลุงดี จึงพอใจแค่นี้
(คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และจากนี้กรณีตัวอย่างในเรื่องนี้ สามารถให้เรานำไปแก้ไขปัญหาอะไรได้บ้าง และมีประโยชน์อย่างไรบ้างกับตัวเราเอง (คิดแบบอริยสัจจ์ คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : จากการทำกิจกรรมครั้งนี้ น้อง ๆ ได้เข้าใจแล้วว่า การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ

ต่อสังคมได้นั้น เป็นคนที่กล้าเสียสละได้ และพอใจที่ได้ทำกิจกรรมเพื่อส่วนร่วม
ได้ คุณค่าที่ไม่สามารถตีราคาเป็นเงินทอง เพราะถ้าคนเรามีจิตใจในการบำเพ็ญ
เพื่อส่วนร่วมคุณค่าที่เกิดกับจิตใจไม่สามารถประเมินค่าได้ เพราะมันเกิดจาก
ความพึงพอใจ และกลายเป็นความภาคภูมิใจในสิ่งที่เราได้ทำ หวังว่า น้อง ๆ คง
เข้าใจและ นำไปเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคมได้
มีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ

นักเรียน : .....

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พี่จะให้ น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วม โปรแกรมฝึกวิคิด
ครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ

นักเรียน : ทำแบบประเมิน

ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณ
น้อง ๆ ทุกคนมาก นะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกัน
อีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือ
ในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ใบกิจกรรมที่ 9

กรณีตัวอย่างเรื่อง “ลุงดีผู้มีน้ำใจ”

ลุงดีเป็นภารโรงของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ทุกๆ เช้าแกจะถือไม้กวาด กวาดใบไม้ ขยะตามบริเวณโรงเรียนด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ขณะที่กวาดใบไม้และขยะอยู่นั้น มีเด็กชายคนหนึ่งเดินผ่านมา เด็กชายถามลุงดีว่า “ลุงได้ค่าจ้างวันละเท่าไร” ลุงดีตอบว่า “สิ่งที่ลุงได้รับมากกว่าค่าจ้างที่ได้รับไปด้วยซ้ำ “เพราะลุงพอใจกับงานนี้”

ที่มา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). กิจกรรมแนะแนวแก่นักเรียน (คู่มือครู) ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 9

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
ผู้มีใจเพื่อสาธารณะ	1. จากอ่านกรณีตัวอย่างเรื่องนี้แล้ว ลุงดี เป็นคนอย่างไร	- คนดีของสังคม - ซื่อสัตย์ - เสียสละได้ ฯลฯ	1) คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) คิดแบบแยกองค์ประกอบ
	2. คิดอย่างไร กับคำพูดของลุงดีที่ว่า “สิ่งที่ลุงได้รับมากกว่าค่าจ้างที่ได้รับไปด้วยซ้ำ” สิ่งที่ลุงดีได้คืออะไร	- ความสุขคือความพอใจ - เงินไม่สามารถซื้อความดีได้ - ทำได้กุศลกรรมย่อมเกิด ฯลฯ	3) คิดแบบเห็นคุณค่าทางออก
	3. การแสดงของลุงดีมีประโยชน์ต่อตนเองหรือส่วนรวมอย่างไร	- ทำให้เป็นคนมีความภาคภูมิใจในตนเอง - เห็นคุณค่าในการเสียสละเพื่อส่วนรวม ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
	4. จากนี้กรณีตัวอย่างในเรื่องนี้สามารถให้เรานำไปแก้ไขปัญหาอะไรได้บ้าง และมีประโยชน์อย่างไรบ้างกับตัวเราเอง	- รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น - ปรับปรุงตัวเองให้เป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้ ฯลฯ	5) คิดแบบอริยสัจจ์

ครั้งที่ 10
จะทำ...เพื่อส่วนรวม

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม

1.1 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา

1.2 ใบกิจกรรมที่ 10 จะทำเพื่อส่วนรวม

2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง

2.1 กล้องถ่ายรูป

2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : วันนี้ ก่อนที่พวกเราจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่า วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการนำไปสู่การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ทราบว่ามีน้อง ๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

- นักเรียน : .....
- ผู้วิจัย : ต่อไปนี้ที่จะให้น้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิคิด
ครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ
- นักเรียน : ทำแบบประเมิน
- ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ ที่ต้องขอขอบคุณ
น้อง ๆ ทุกคนมาก นะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกัน
อีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือ
ในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

กิจกรรมที่ 10
จะทำ...เพื่อส่วนรวม

บันทึกการคิดและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม “โรงเรียนของเรา”

1. ฉันเป็นสมาชิกของกลุ่ม..... จำนวนสมาชิกในกลุ่ม.....คน บทบาทของฉันในกลุ่ม เป็น ( ) ประธานกลุ่ม ( ) รองประธานกลุ่ม ( ) เลขานุการกลุ่ม ( ) สมาชิกกลุ่มอื่น ๆ (ระบุ).....
2. ปัญหาสำคัญจำเป็นเร่งด่วนในโรงเรียน ซึ่งกลุ่มได้พิจารณาเลือกวางแผนปฏิบัติจริงเพื่อแก้ไขคือปัญหา.....
3. สาเหตุของปัญหา.....
4. แนวทางแก้ไขปัญหา ที่กลุ่มพิจารณา
 ทางเลือกที่ 1..... มีผลดีคือ..... มีผลเสียคือ.....
 ทางเลือกที่ 2..... มีผลดีคือ..... มีผลเสียคือ.....
 ทางเลือกที่ 3..... มีผลดีคือ..... มีผลเสียคือ.....
5. แนวทางแก้ไขปัญหาที่กลุ่มพิจารณา คือ .....
 มีประโยชน์ต่อโรงเรียน คือ .....
6. วางแผนการปฏิบัติ ตามแนวทางแก้ไขปัญหา

กิจกรรมที่จะปฏิบัติ	วันเวลาที่ปฏิบัติ	ผู้ปฏิบัติ	อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติ

7. กิจกรรมที่ฉันได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติคือ.....

8. ตารางการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมของฉัน

วันเวลาที่ปฏิบัติ	กิจกรรมที่จะปฏิบัติ	ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

9. ผลการประชุมระหว่างการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฉัน

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	สิ่งที่ต้องปรับปรุง	เหตุผลที่ต้องปรับปรุง

10. ผลการประชุมเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติของกลุ่ม (ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฉัน)

เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....มีดังนี้

.....

.....

.....

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 10

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
ผู้มีใจเพื่อสาธารณะ	1. ปัญหาสำคัญจำเป็นเร่งด่วนในโรงเรียนคืออะไร และเราจะมีการวางแผนปฏิบัติจริงเพื่อแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร	- ปัญหาขยะ - ห้องน้ำสกปรก - ช่วยกันรักษาความสะอาด ฯลฯ	1) คิดแบบอริยสังข์
	2. สาเหตุของปัญหาในโรงเรียนมีอะไรบ้าง	- ความมั่งง่ายของนักเรียน - ไม่ได้ใจ และขี้เกียจ ฯลฯ	2) คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 3) คิดแบบแยกองค์ประกอบ
	3. คิดหาข้อดี ข้อเสียในการแก้ไขปัญหานั้นมีอะไรบ้าง	- ชักชวนเพื่อนให้ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด ข้อดีคือ ทำได้ ข้อเสียคือ ทำได้ยาก ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
	4. แนวทางแก้ไขที่เลือกมีประโยชน์อะไรบ้างต่อส่วนรวมและตนเอง	- รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากขึ้น - ปรับปรุงตัวเองให้เป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้ ฯลฯ	5) คิดแบบเห็นคุณโทษทางออก

ครั้งที่ 11

กิจกรรม..ที่ฉันอยากทำ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการนำไปสู่ความสนใจที่จะทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

- อุปกรณ์ : 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
- 1.1 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา
  - 1.2 ใบกิจกรรม 11 กิจกรรมที่อยากทำ
- 2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง
- 2.1 กล้องถ่ายรูป
  - 2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : ดอ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : ดอ

ผู้วิจัย : วันนี้ ก่อนที่พวกเราจะเข้าสู่การทำกิจกรรม พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่า วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้นักเรียนใช้วิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการนำไปสู่ความสนใจที่จะทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อส่วนรวม ไม่ทราบว่ามีน้องๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นตอนการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาใบกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี้ พี่จะน้อง ๆ แต่ละคนแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมที่ตนเองอย่างทำตามความรู้สึกรักของแต่ละคน ซึ่งแต่ละข้อไม่ให้ซ้ำกัน และแต่ละคนให้มีกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยแสดงออกตามท่าถามที่พี่ตั้งไว้ให้ หลังจากนั้นนำมารวมกันแล้วให้สมาชิกในกลุ่มคัดเลือกมา 10 กิจกรรม และให้เหตุผลของกิจกรรมแต่ละครั้งนะครับ (แจกใบกิจกรรม) ทำตามใบกิจกรรมที่พี่จะแจกให้ ซึ่งจะรายละเอียดเป็นข้อ ๆ นะครับ

นักเรียน : ปฏิบัติ

ผู้วิจัย : พี่ขอชี้แจงตามใบกิจกรรมที่แจกให้เลยนะครับ ใบกิจกรรมชื่อ กิจกรรมที่พวกเราอยากทำ ให้ เมื่อ น้อง ๆ ได้กิจกรรมที่อยากทำแล้ว จะมีข้อคำถามเกี่ยวกับเหตุผลที่เลือกกิจกรรม คือ กิจกรรมที่เลือกนี้ช่วยแก้ไขปัญหอะไรได้บ้าง (วิธีคิดแบบอริยสัจจ์)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : ทำไมต้องทำกิจกรรมนี้ มีสาเหตุมาจากอะไร (วิธีคิดสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และให้ น้อง ๆ คิดหาข้อดี ข้อเสียในการทำกิจกรรม แต่ละกิจกรรม (คิดเห็นคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม)

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : และข้อสุดท้าย คือ แต่ละกิจกรรมมีประโยชน์อะไรบ้าง ต่อส่วนรวมและตนเอง (คิดแบบเห็นคุณค่าโทษและทางออก)

นักเรียน : ตอบ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรม

ผู้วิจัย : ต่อไปให้น้อง ๆ ช่วยกันสรุปประเด็นของเรื่องคืออะไรครับ

นักเรียน : ตอบ

ผู้วิจัย : จากการทำกิจกรรมครั้งนี้ น้อง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงออกที่เป็นพลังในการทำงานเป็นกลุ่มและได้ทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อสังคม อย่างไรก็ตาม พี่ขอให้น้อง ๆ ทำกิจกรรมดีเพื่อสังคมตลอดไปนะครับ มีน้องคนไหนต้องการเพิ่มเติมไหมครับ

- นักเรียน : .....
- ผู้วิจัย : ต่อไปนี้พี่จะให้ห้อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิถีคิด
ครั้งนี้ โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ
- นักเรียน : ทำแบบประเมิน
- ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนทำแบบประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้ว สำหรับวันนี้ พี่ต้องขอขอบคุณ
น้อง ๆ ทุกคนมากนะครับ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แล้วพวกเราจะมาพบกัน
อีกในครั้งต่อไป สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ และความใส่ใจ และการให้ความร่วมมือ
ในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ใบกิจกรรมที่ 11

กิจกรรมที่ฉันอยากทำ

ฉันสามารถทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมในโรงเรียนได้ ดังนี้

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ฉันจะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ครั้งที่ 11

กิจกรรม	คำถาม	คำตอบ	วิธีคิด
กิจกรรม.. ที่ฉันอยากทำ	1. กิจกรรมที่เลือกนี้ช่วยแก้ไข ปัญหาอะไรได้บ้าง	-ไม่ใส่ใจต้องสิ่งแวดล้อม -ช่วยกันรักษาความสะอาด ฯลฯ	1) คิดแบบอริยสัจจ์
	2. ทำไมต้องทำกิจกรรมนี้ มีสาเหตุมาจากอะไร	-เพื่อนชอบทำลาย สิ่งแวดล้อม -ไม่ใส่ใจ และชี้แจง ฯลฯ	2) คิดแบบสืบสาว เหตุปัจจัย 3) คิดแบบแยก องค์ประกอบ
	3. คิดหาข้อดี ข้อเสียในการทำ กิจกรรม แต่ละกิจกรรมเป็น อย่างไร	-ชักชวนเพื่อนให้ช่วยกัน รณรงค์เห็นคุณค่าและช่วย ดูแลรักษาความสะอาด ข้อดีคือ ทำได้ ข้อเสียคือ ทำได้ยาก ฯลฯ	4) คิดเห็นคุณค่าแท้- คุณค่าเทียม
	4. แต่ละกิจกรรมมีประโยชน์ อะไรบ้าง ต่อส่วนรวมและ ตนเอง	-รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนร่วม มากขึ้น -ปรับปรุงตัวเองให้เป็นผู้ บำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วน ร่วมได้ ฯลฯ	5) คิดแบบเห็นคุณ โทษทางออก

ครั้งที่ 12

ต้นไม้..แห่งความดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกและทบทวนกิจกรรมตลอดระยะเวลาเข้าร่วม โปรแกรม
2. เพื่อให้นักเรียนนอกถึงการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

จำนวนสมาชิก : 10 คน

ระยะเวลา : 50 - 60 นาที

สถานที่ : โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

- อุปกรณ์ :
- 1) อุปกรณ์ในการทำกิจกรรม
    - 1.1 กระดาษใบไม้
    - 1.2 ดินสอ/ยางลบ/ปากกา
  - 2) อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และเสียง
    - 2.1 กล้องถ่ายรูป
    - 2.2 เครื่องบันทึกเสียง แบบ MP3

วิธีดำเนินการ

- 1) ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่แล้ว

ผู้วิจัย : สวัสดีน้องๆ ทุกคน วันนี้เรียนหนังสือเป็นอย่างไรบ้าง เหนื่อยไหม

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : น้อง ๆ ทุกคนจำได้นะครับ ว่าครั้งที่แล้วเราได้ร่วมกันทำกิจกรรมอะไรบ้าง ลองทบทวนดูบ้างว่าใครจะจำได้บ้าง เริ่มที่ใครก่อนดี

นักเรียน : คอบ

ผู้วิจัย : วันนี้ ก่อนที่พวกเราจะเข้าสู่การทำกิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมครั้งสุดท้ายของพวกเราแล้ว พี่ขอแจ้งให้ทราบก่อน ว่าวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างไร นั่นก็คือ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกและทบทวนกิจกรรมตลอดระยะเวลาเข้าร่วม โปรแกรม และเพื่อให้นักเรียนนอกถึงการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ทราบว่ามีน้อง ๆ ไม่เข้าใจหรือสงสัยสอบถามได้นะครับ

นักเรียน : .....

ขั้นตอนการ

2) ผู้วิจัยให้สมาชิกศึกษาทำความเข้าใจในการทำกิจกรรม

- ผู้วิจัย : ต่อไปนี้ พี่จะน้อง ๆ แต่ละคนแสดงความรู้สึกตามความคิดของแต่ละคน จากประสบการณ์ที่พวกเราได้เข้าร่วมโปรแกรมตั้งแต่ครั้งที่ 1 จนถึงครั้งสุดท้าย และนอกจากนี้ให้น้องได้บอกแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่แต่ละคนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง (แจกใบกิจกรรม) ทำตามใบกิจกรรมที่พี่จะแจกให้ ซึ่งจะรายละเอียดเป็นข้อ ๆ นะครับ
- นักเรียน : ปฏิบัติ
- ผู้วิจัย : พี่ขอชี้แจงตามใบกิจกรรมที่แจกให้เลยนะครับ ใบกิจกรรมชื่อ “ต้นไม้..แห่งความดี” โดยให้น้อง ๆ เขียนตามใบกิจกรรมที่พี่แจกให้ บอกความรู้สึกของตนเองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมครั้งนี้ บอกครั้งที่ประทับใจที่สุด และครั้งที่ไม่ประทับใจ ตามข้อคำถามเป็นข้อ ๆ
- นักเรียน : ตอบ
- ผู้วิจัย : ให้น้อง ๆ เล่าถึงความรู้สึกแต่ละคนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม และบอกถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง
- นักเรียน : ปฏิบัติ
- ผู้วิจัย : เมื่อพวกเราทำเสร็จแล้ว ให้เอามารวมไว้ตรงกลาง แล้วช่วยกันประกอบกันเป็นต้นไม้ เมื่อทำเสร็จแล้ว (เปิดเพลง..ชีวิตสัมพันธ์) พี่ขออธิบายให้น้อง ๆ เข้าใจถึงข้อคิดในการทำกิจกรรมนี้ นั่นก็คือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม เราต้องอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยกัน แต่ละคนมีความดี ความงาม มีความสามารถ มีประโยชน์ ด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้น ถ้ายิ่งเอาความดี ความงาม ความสามารถของแต่ละคนมารวมเข้าด้วยกัน ก็จะยิ่งเพิ่มความสวยงาม เพิ่มความดี และมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น เข้าทำนองหลายหัวดีกว่าหัวเดียว เช่นเดียวกับการนำเอาแต่ละกิ่ง แต่ละช่อ แต่ละดอก แต่ละใบ มารวมกันเป็นต้นไม้แห่งชีวิตต้นนี้ ดังนั้นแต่ละคนจึงมีความสำคัญต่อกลุ่ม ต่อชุมชน สังคมที่ตนอยู่ อย่าคิดว่าตัวเองไม่สำคัญ เมื่อคนในกลุ่มทำอะไร เราก็ควรทำและร่วมมือกับกลุ่ม อย่างมัวแต่รอให้ผู้อื่นให้ความสำคัญแก่ตน ซึ่งบ่งให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวของเรา เพราะฉะนั้นอย่างคิดว่าตัวเองไม่สำคัญ เพราะถ้าแต่ละคนคิดเช่นนี้จะรวมกลุ่มกันไม่ได้ การทำงานร่วมกัน เราต้องรู้สึกเสียสละ ความคิดเห็นของตนถึงแม้บางครั้งจะเจ็บปวดใจบ้าง ที่ไม่ค่อยมีใครรับฟังเท่าใดนัก เพราะใคร ๆ ต่างก็อยากให้ผู้อื่นรับฟังความคิดเห็นของตน เมื่อเราเข้าใจอย่างนี้ เราต้องฟังเสียงส่วนใหญ่ และให้ความร่วมผลที่จะเกิดกับตัวก็คือ เราสามารถทำประโยชน์เพื่อส่วนร่วมได้ ด้วยความสุใจและไม่

ต้องหวังผลตอบแทนใด ๆ การทำได้เช่นนี้ถือว่า เราเป็นผู้มีจิตสาธารณะ ไม่ทราบว่าจะ
 นื่อง ๆ ต้องการเพิ่มเติมหรือสงสัยหรือเปล่าครับ

นักเรียน : ตอบ

ขั้นสรุป

3) ผู้วิจัยกล่าวปิดกลุ่ม

ผู้วิจัย : ต่อไปนี่ก็จะให้นื่อง ๆ ทำแบบประเมินตนเองในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกวิคิดครั้งนี้
 โดยให้นักเรียนตอบตามแบบประเมินที่แจกให้ นะครับ

นักเรียน : ทำแบบประเมิน

:

ผู้วิจัย : เมื่อทุกคนได้เข้ากลุ่ม และได้ทำกิจกรรมร่วมกันและทุกครั้งเราก็ได้ข้อคิดที่จะนำไป
 ปฏิบัติแล้ว ขอให้ทุกคนได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงตนเอง และสำนึก
 ในใจตัวเองว่า เราสามารถที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้ โดยเริ่มที่ตัวเองก่อน และไม่
 หวังผลตอบแทนใด ขอแค่ให้เราทำไปแล้วมีความสุข เพราะความสุขที่ได้มันเกิดจากใจ
 เป็นความพอใจที่เราได้ทำเท่านี้เราก็เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองดีของสังคมได้ ...
 สำหรับครั้งนี้ นื่อง ๆ ทุกคนทำได้เป็นอย่างดี และให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดมาใน
 การเข้าโปรแกรมทั้ง 12 ครั้ง ก่อนที่จะจาก ก็ขอให้นื่อง ๆ เป็นผู้มีจิตใจดีงาม ทำ
 ประโยชน์ให้สังคมมาก ผลที่ได้รับก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตในวันข้างหน้า
 พี่ขอขอบใจนื่อง ๆ ทุกคนนะครับ สวัสดีครับ

การประเมิน

-ผู้วิจัยสังเกตจากความเข้าใจ ความสนใจ ข้อคิดชม และข้อเสนอแนะ

ในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบ โยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- (1) ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ
- (2) ผลการจัดกิจกรรมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

(1) ผลการวิเคราะห์ทางสถิติ

วิเคราะห์ก่อนและหลัง ของกลุ่มทดลอง

Wilcoxon Signed Ranks Test**Ranks**

		N	Mean Rank	Sum of Ranks
หลังการทดลอง – ก่อนการทดลอง	Negative Ranks	1(a)	1.00	1.00
	Positive Ranks	9(b)	6.00	54.00
	Ties	0(c)		
	Total	10		

a หลังการทดลอง < ก่อนการทดลอง

b หลังการทดลอง > ก่อนการทดลอง

c หลังการทดลอง = ก่อนการทดลอง

Test Statistics(b)

	VAR00002 - VAR00001
Z	-2.701(a)
Asymp. Sig. (2-tailed)	.007

a Based on negative ranks.

b Wilcoxon Signed Ranks Test

วิเคราะห์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

Mann-Whitney Test**Ranks**

	GRUOP	N	Mean Rank	Sum of Ranks
SCOLL	1.00	10	9.40	94.00
	2.00	10	11.60	116.00
	Total	20		

Test Statistics(b)

	SCOLL
Mann-Whitney U	39.000
Wilcoxon W	94.000
Z	-.835
Asymp. Sig. (2-tailed)	.404
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	.436(a)

a Not corrected for ties.

b Grouping Variable: GRUOP

วิเคราะห์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

Mann-Whitney Test**Ranks**

	GRUOP	N	Mean Rank	Sum of Ranks
SCOLL	1.00	10	14.25	142.50
	2.00	10	6.75	67.50
	Total	20		

Test Statistics(b)

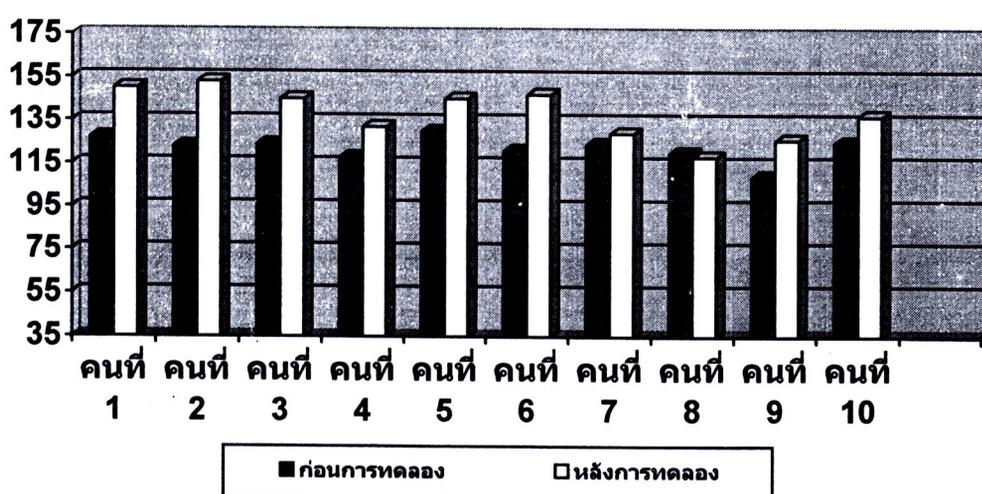
	คะแนน
Mann-Whitney U	12.500
Wilcoxon W	67.500
Z	-2.838
Asymp. Sig. (2-tailed)	.005
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	.003(a)

a Not corrected for ties.

b Grouping Variable: GRUOP

ตารางแสดง ค่าเฉลี่ยคะแนนจิตสาธารณะ ก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนจิตสาธารณะ ของกลุ่มทดลอง			คะแนนจิตสาธารณะ ของกลุ่มควบคุม		
	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ผลต่าง	ก่อน การทดลอง	หลัง การทดลอง	ผลต่าง
1	127	150	23	138	134	-4
2	123	153	30	124	118	-6
3	124	145	21	121	116	-5
4	118	132	14	125	125	0
5	130	145	15	120	115	-5
6	121	147	26	154	141	-13
7	124	129	5	126	117	-9
8	120	118	-2	120	116	-4
9	109	126	17	131	128	-3
10	125	137	12	115	112	-3

(2) ผลการจัดกิจกรรมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสังเคราะห์ใบงาน การตอบแบบประเมินตนเองและแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรม มีดังนี้

การใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนเทศบาลวัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการและได้นำไปจัดกิจกรรมให้นักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ ประมาณ 50 - 60 นาที จำนวน 12 ครั้ง โดยเริ่มต้นจากโปรแกรมครั้งที่ 1 มีชื่อกิจกรรมว่า “เปิดใจเปิดกลุ่ม” ซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธภาพให้เกิดความคุ้นเคย หรือเกิดความไว้วางใจกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ระหว่างนักเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มกับผู้วิจัยที่เป็นผู้นำกลุ่ม และยังทำให้เกิดการคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้นระหว่างนักเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มด้วยกัน นอกจากนี้ได้ให้นักเรียนวาดภาพสมาชิกในครอบครัวและแสดงความฝันของตนเอง ปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 10 คน มีสมาชิกในครอบครัวครบทุกคน จึงแสดงให้เห็นว่าเด็กที่มีจิตสาธารณะไม่เกี่ยวข้องกับครอบครัวที่สมบูรณ์เสมอไป ในส่วนครั้งที่ 2 - 11 เป็นโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งได้นำหลักวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมาใช้ในการฝึกครั้งนี้ 5 วิธี ซึ่งในแต่ละครั้งของโปรแกรมจะสอดแทรกวิธีคิดทั้ง 5 วิธี ลงในกิจกรรมทุกครั้ง โดยได้ลำดับขั้นตอนวิธีคิดทั้ง 5 วิธี ตามแนวคิดของ วัลนิกา จลาทบาง (2550) ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบอริยสัจจ์ ส่วนครั้งที่ 12 มีชื่อกิจกรรมว่า “ต้นไม้แห่งความดี” (ปิดกลุ่ม) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เปิดเผยความรู้สึกของตนเอง ทบทวนสิ่งที่ได้รับตลอดระยะเวลาการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิด และบอกถึงสิ่งที่ตนเองจะปฏิบัติเพื่อส่วนรวม โดยการเข้าร่วมโปรแกรมแต่ละครั้งจะมีการกล่าวทบทวนการทำกิจกรรมครั้งที่ผ่านมา การทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ และระยะเวลาการเข้าร่วมโปรแกรม การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดในแต่ละแบบของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ การระดมสมอง อภิปรายความคิดเห็นร่วมกัน การสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน การสรุปประเด็นที่ได้จากการทำกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงการประเมินตนเองของนักเรียนหลังการฝึกคิดในแต่ละครั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการพัฒนาจิตสาธารณะ โดย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอภิปรายลักษณะเชิงการแสดงความคิดเห็นในแต่ละครั้ง นอกจากนี้ได้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกการสังเกตเอง ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

การพัฒนาจิตสาธารณะด้านการตระหนักรู้ในปัญหา ซึ่งได้กำหนดลงในโปรแกรม 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 2 กิจกรรมชื่อว่า “เรารักษ์โรงเรียน” ครั้งที่ 3 กิจกรรมชื่อว่า “ลมหายใจที่สะอาด” ครั้งที่ 4 กิจกรรมชื่อว่า “หัวใจแห่ง..สายใยรัก” จากการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้ง นักเรียนได้รับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากสิ่งเร้า โดยเริ่มจากการทำกิจกรรมครั้งที่ 2 พบว่า สมาชิกได้ฝึกการคิดทั้ง 5 วิธี โดยเริ่มจากการคิดแบบสืบสาวหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และพร้อมกันได้ฝึกการคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ ซึ่งเป็นการฝึกคิดเพื่อหาสาเหตุที่เกิดขึ้นของสถานการณ์ที่นำมาให้นักเรียนวิเคราะห์ และได้ฝึกคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม พร้อมกับการคิดแบบคุณโทษทางออก ซึ่งเป็นการบ่งบอกให้นักเรียนได้ตระหนักรู้ในปัญหาเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ดังกล่าว และสุดท้ายสมาชิกได้ฝึกคิดแบบอริสัจจ์ คือการคิดแก้ปัญหา เมื่อทราบข้อมูลว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากสาเหตุอะไร และตระหนักรู้ว่าผลกระทบมีอะไรบ้าง สุดท้ายต้องคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากกระบวนการคิดทั้ง 5 วิธีนี้ ทำให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกคิดได้ตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น ได้มองเห็นความสำคัญของปัญหาที่เป็นอยู่มีผลกระทบต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคนรอบข้างในชุมชน สังคม ของตนเองมากขึ้น และจากการวิเคราะห์แบบประเมินตนเองเห็นเห็นได้ชัดเจนคือ นักเรียนเข้าใจและรับรู้ได้ถึงปัญหาสถานการณ์ที่นำมาเป็นสื่อเร้ามากยิ่งขึ้น เมื่อได้รับรู้ปัญหาจากใบกิจกรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นความสามารถของนักเรียนมีความตั้งใจมากขึ้น มองเห็นความสำคัญของปัญหาได้และเกิดความพึงพอใจพร้อมที่จะให้ความร่วมมือที่จะทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การพัฒนาจิตสาธารณะด้านความคิดต่อการรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ในการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสการ ได้ใช้วิธีคิด 5 วิธี ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบอริสัจจ์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดลงในโปรแกรมไว้ 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 5 กิจกรรมชื่อว่า “ความเห็นใจ..ที่มอบให้” ครั้งที่ 6 กิจกรรมชื่อว่า “ความเหมือนที่แตกต่าง” ครั้งที่ 7 กิจกรรมชื่อว่า “รักกันไว้เกิด” แต่ละกิจกรรมนั้นฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการเขียนแผนผัง พบว่าสามารถวิเคราะห์สถานการณ์จากสิ่งเร้าได้ โดยใช้หลักการคิดแบบโยนิโสมนสการทั้ง 5 วิธี ทำให้นักเรียนได้รู้จักชีวิตของคนอื่น และแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจคนอื่นโดยเฉพาะผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าตนเอง เห็นได้จากการแบบประเมินตนเองของนักเรียน และการสังเกตพฤติกรรมในขณะดำเนินการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ซึ่งนักเรียนบอกได้ว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเกิดจากการไม่ใส่ใจของคนรอบข้าง เช่น ชีวิตของเด็กที่อยู่สถานสงเคราะห์เกิดจากความไม่สนใจของผู้กำเนิด อาจเป็นเพราะความไม่พร้อมที่จะมีบุตร หรือการแตกแยกของครอบครัวไม่สามารถดูแลรับผิดชอบได้ เป็นต้น ทำให้เป็นปัญหาสังคมตามมา เป็นสิ่งเร้าที่อยู่ในกิจกรรมที่ 5 ส่วนครั้งที่ 6 เป็น

สถานการณ์หนึ่ง ที่บ่งบอกให้นักเรียนได้รับรู้และเห็นใจคนที่อยู่ในโลกใบเดียวกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีชีวิตต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด แต่อีกส่วนหนึ่งพร้อมทุกอย่างอาศัยอยู่แบบสุขสบาย เป็นการเปรียบเทียบให้นักเรียนเห็นความแตกต่างของชีวิต โดยอาศัยวิธีคิดแบบโยนิโสกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นและเข้าใจผู้อื่น และในส่วนกิจกรรมครั้งที่ 7 เป็นลักษณะการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศที่ตนเองอาศัย ซึ่งสถานการณ์ปัญหาต่อการแสดงความรู้สึกและห่วงชาติมากกว่าที่จะเอาแต่ทัศนคติของตน จากการสังเกตและการทำแบบประเมินตนเองของนักเรียน เห็นได้ว่ารักนักเรียนเข้าใจและอยากให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศชาติจบลงด้วยการแสดงจิตสำนึกรักชาติ เป็นต้น จากการที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมในส่วนเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการรู้สึกที่ดีต่อคนอื่น ทำให้นักเรียนได้เข้าใจในการเคารพสิทธิผู้อื่น และให้ความสำคัญต่อการแสดงความคิดของผู้อื่น ตลอดจนการยอมรับความแตกต่างความคิดของแต่ละคนด้วย

การพัฒนาจิตสาธารณะด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ได้กำหนดให้นักเรียนได้ฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยใช้วิธีคิด 5 วิธี ได้แก่ วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก วิธีคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบอริยสัจ โดยได้จัดลงในกิจกรรมครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ซึ่งให้นักเรียนได้รับรู้และได้ฝึกการคิดโดยการแสดงบทบาทสมมุติ และได้เขียนแผนผัง ทำงานเป็นกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการระดมสมอง และแสดงวิทัศน์และวิเคราะห์สถานการณ์ที่นำมาเป็นสิ่งเร้า ผลจากการสังเกตและการทำแบบประเมินตนเองของนักเรียน พบว่า นักเรียนได้แสดงการมีส่วนร่วมในการทำงาน และได้รู้จักลักษณะของบุคคลที่กล้าเสียสละเพื่อส่วนรวม จากการเล่นบทบาทสมมุติเกี่ยวกับเรื่อง บันนี่ เป็นตัวอย่างดีของนักเรียนได้ และนำเอาไปปฏิบัติได้ ซึ่งตามบทบาทแล้วนักเรียนเห็นว่า เป็นตัวอย่างที่ดี เพราะคนที่หาได้ยากในสังคมปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ในการเล่นบทบาทสมมุติในกิจกรรมครั้งที่ 9 ทำให้นักเรียนได้รู้จักการเสียสละ และการทำงานด้วยใจบริการ ไม่ได้ทำงานเพื่อหวังเพียงแค่ผลตอบแทนอย่างเดียว ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของคนที่กล้าเสียสละเวลาเพื่อส่วนรวมได้ด้วยจิตใจจริง จากการทำกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้และเข้าใจในการประพฤตินเป็นผู้ที่จะทำงานให้เพื่อส่วนรวมได้ และเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวมได้

การพัฒนาจิตสาธารณะด้านการลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา ได้กำหนดให้เรียนแสดงความคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 5 วิธี โดยการระดมความคิดวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งให้นักเรียนเขียนแผนงานมีการแต่งตั้งหน้าที่รับผิดชอบเป็นคณะทำงาน เป็นการฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม และร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหาอย่างพร้อมเพรียงกัน ด้วยการกระตุ้นความคิดนำไปสู่การปฏิบัติและลงมือทำตามที่ร่วมกันคิดที่จะแก้ไขปัญหานั้นๆ ผลจากการสังเกตของผู้วิจัย และวิเคราะห์แบบประเมินตนเองของนักเรียนที่ร่วม

กิจกรรม พบว่า นักเรียนได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนในปัจจุบัน และตกลงได้ว่า ปัญหาที่ควรแก้ไขคือ ห้องน้ำไม่สะอาด เป็นอันดับแรก ได้แต่งตั้งหน้ารับผิดชอบ และทำงานกันเป็นทีม สามารถแสดงให้เห็นว่าเป็นการร่วมพลังกันคิดเพื่อที่จะลงมือแก้ไขอย่างจริงจังได้ เพราะมีกรอบแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในส่วนกิจกรรมครั้งที่ 11 เป็นการแสดงความคิดที่นักเรียนแต่ละคนจะปฏิบัติตนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยปฏิบัติตามแผนการที่ตนเองคิดว่าปัญหาที่ต้องลงมือปฏิบัติอย่างเร่งด่วนควรเริ่มจากเรื่องอะไร เรียนความสำคัญตามลำดับ พบว่า นักเรียนส่วนมากมองเรื่องของความสกปรกของโรงเรียนเป็นเรียนที่สำคัญมาก ซึ่งจากทำกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนเป็นผู้จะสามารถทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมได้ โดยเริ่มต้นจากการคิดที่จะทำ และทำได้โดยการลงมือปฏิบัติต่อไป

จากการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งในภาพรวมสังเกตได้ว่านักเรียนได้แสดงความคิดและวิทัศน์อย่างเต็มที่ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนั้นการใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะนำไปสู่การพัฒนาจิตสาธารณะได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่เข้าร่วมโปรแกรมในครั้งต่อไปได้

*****

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างในการเก็บบันทึกข้อมูล

- ตัวอย่างผลการบันทึกการสังเกตพฤติกรรม
- ตัวอย่างผลการเขียนแบบประเมินตนเอง
- ตัวอย่างผลการเขียนใบงาน

แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม

1. การสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโปรแกรม

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ส่วนมากสนใจเนื้อหาและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2. การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น การตอบคำถาม และความใส่ใจ

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมให้ความสนใจเป็นอย่างดีในกิจกรรมและตอบคำถามที่ผู้วิจัยถามอย่างสนใจและตั้งใจ

3. สมาชิกสามารถทำกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมแรง ร่วมใจกัน มีวิธีการที่หลากหลาย

สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมและมีความสนใจในเนื้อหาและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

4. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

สนใจอยากทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสังเกตพฤติกรรม

ชื่อ.....ผู้บันทึก

วันที่ 3 เดือน 11 พ.ศ. 57

แบบประเมินตนเอง

ครั้งที่..... ๒

วันที่..... ๕ ..... เดือน..... สิงหาคม ..... พ.ศ. ๒๕๕๑

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... ๗.๕/๕

คำชี้แจง นักเรียนจงตอบคำถามต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่า ในการเข้าร่วม โปรแกรมครั้งนี้ ตนเองมีส่วนร่วมในการแสดงออกอะไรบ้าง

ทำใจ ออก เสียง กล้า แสดงความคิดเห็นใน การ ทำงาน

.....

.....

2. นักเรียนได้ข้อคิดและประโยชน์อะไรบ้าง ในการเข้าร่วม โปรแกรมครั้งนี้

กล้าที่จะ แสดง ความคิดเห็น และ กล้า แสดง ความคิดเห็น

.....

.....

3. จากการทำกิจกรรม นักเรียนคิดว่าตนเองได้ความรู้อะไรบ้าง และทำให้ตนเองรู้สึกอย่างไรบ้าง

ได้ ความรู้ เกี่ยว กับ การ ทำงาน และ กล้า แสดง ความคิดเห็น

.....

.....

4. นักเรียนจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

สามารถ นำ ความรู้ ที่ได้ มา ใช้ ใน การ ทำงาน และ กล้า แสดง ความคิดเห็น

.....

.....

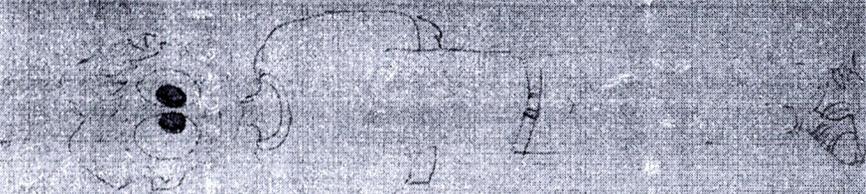
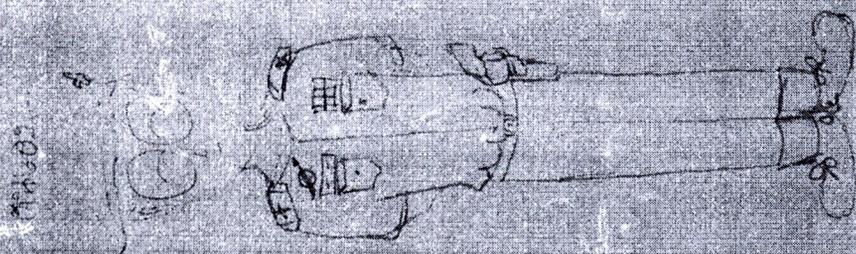
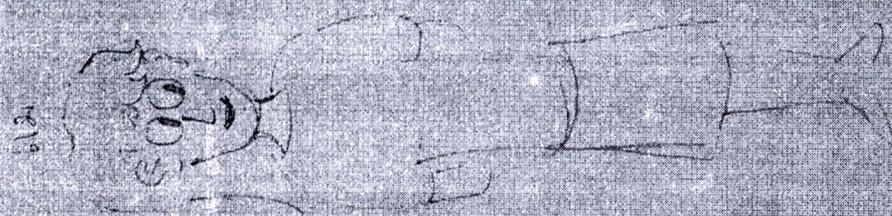
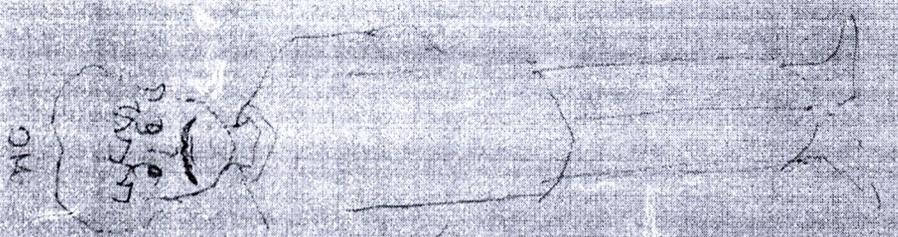
5. ข้อเสนอแนะ

.....

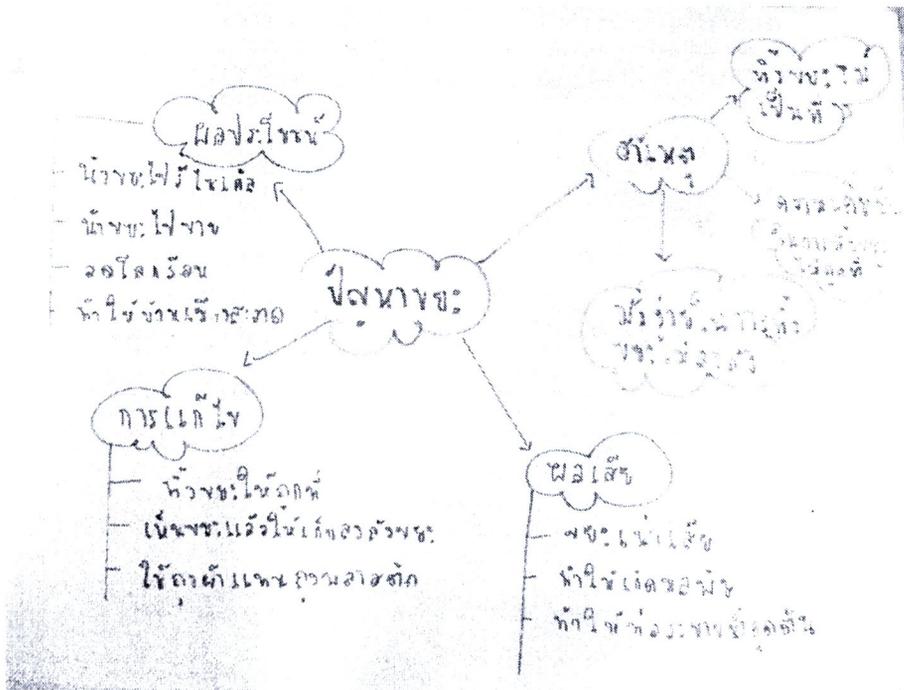
.....

.....

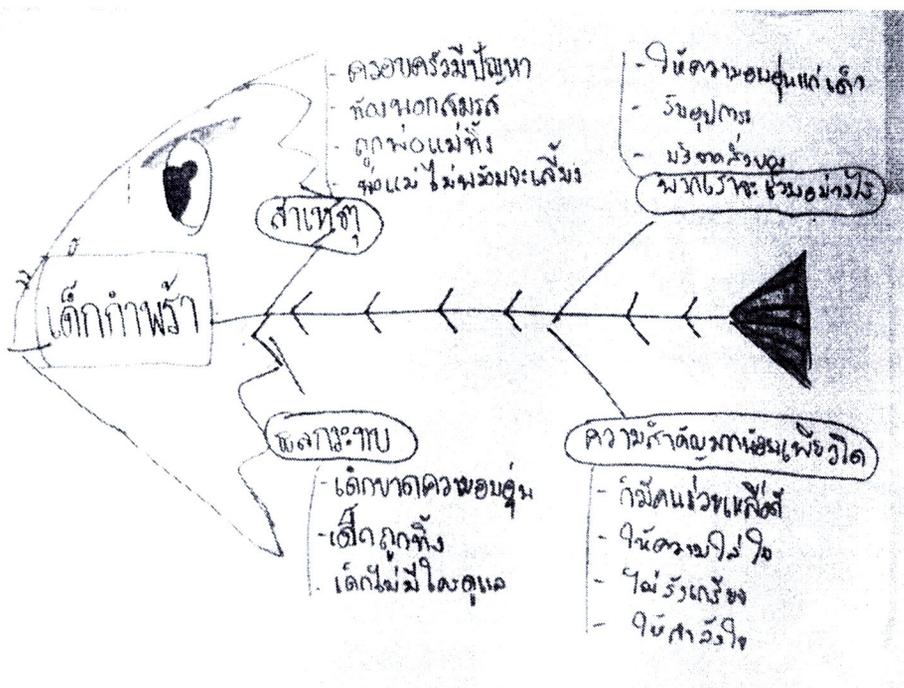
ครั้งที่ 1 กิจกรรม “เปิดกลุ่ม..เปิดใจ”

ครั้งที่ 3 กิจกรรม “ลมหายใจ..ที่สะอาด”

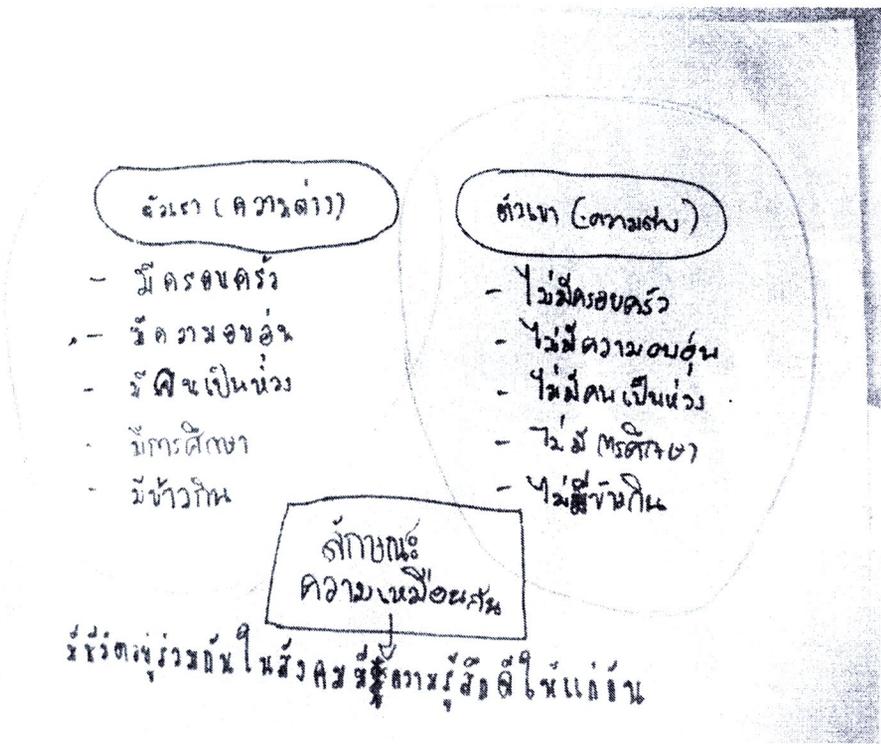
ครั้งที่ 4 กิจกรรม “หัวใจ..แห่งสายใยรัก”

ครั้งที่ 5 กิจกรรม “ความเห็นใจ..ที่มอบให้”

ขาดครอบครัว	สังคมมองข้าม	ขาดความอบอุ่น	ความคิดของมอง ด้านหนึ่ง
มีพื้นที่ว่าง ครอบครัวที่ ๑	สังคมไม่ให้ความสำคัญ	มีความรักความอบอุ่น ที่ดี	ความคิดของมอง ที่แตกต่าง

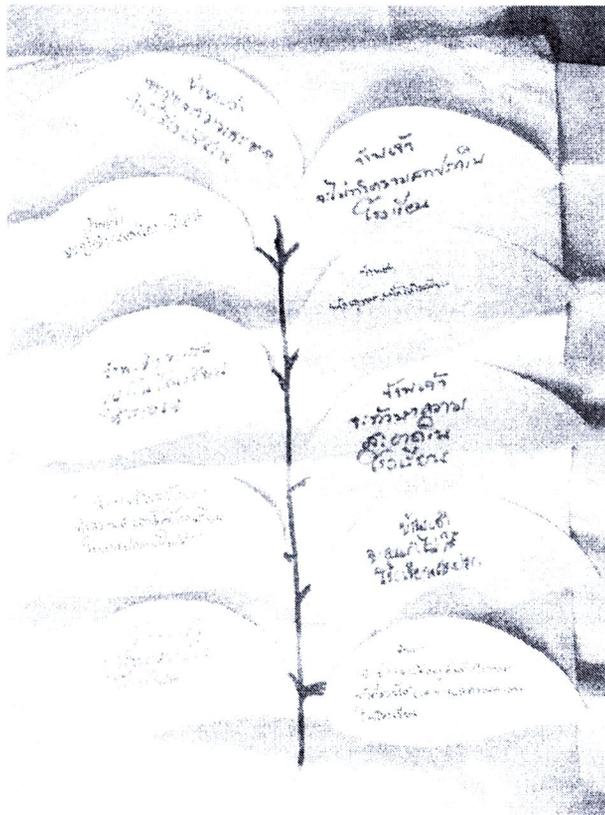
ครั้งที่ 6 กิจกรรม “ความเหมือนที่แตกต่าง”

ครั้งที่ 7 กิจกรรม “รักกันไว้เถิด”

ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ
ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ	ชื่อ

ครั้งที่ 12 กิจกรรม “ต้นไม้แห่งความดี”

กิจกรรมที่ 10
จะทำ...เพื่อส่วนรวม

บันทึกการคิดและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม “โรงเรียนของเรา”

- ฉันเป็นสมาชิกของกลุ่ม.....1..... จำนวนสมาชิกในกลุ่ม.....1.....คน บทบาทของฉันในกลุ่ม เป็น (✓) ประธานกลุ่ม ( ) รองประธานกลุ่ม ( ) เลขานุการกลุ่ม ( ) สมาชิกกลุ่ม อื่น ๆ (ระบุ).....
- ปัญหาสำคัญจำเป็นเร่งด่วนในโรงเรียน ซึ่งกลุ่มได้พิจารณาเลือกวางแผนปฏิบัติจริงเพื่อแก้ไข คือปัญหา.....น้ำท่วมเข้าโรงเรียนและสิ่งแวดล้อม.....
- สาเหตุของปัญหา.....ไม่มีความรับผิดชอบ จากทั้งคณะครู-ขอ.....
- แนวทางแก้ไขปัญหา ที่กลุ่มพิจารณา
 ทางเลือกที่ 1.....จัดรวม..... มีผลดีคือ.....น้ำไม่ท่วมโรงเรียน..... มีผลเสียคือ.....
 ทางเลือกที่ 2.....โรงเรียนสะอาด..... มีผลดีคือ.....น้ำไม่ท่วมโรงเรียน..... มีผลเสียคือ.....
 ทางเลือกที่ 3..... มีผลดีคือ..... มีผลเสียคือ.....
- แนวทางแก้ไขปัญหาที่กลุ่มพิจารณา คือ.....แนวปฏิบัติ.....
 มีประโยชน์ต่อโรงเรียน คือ.....โรงเรียนสะอาด.....
- วางแผนการปฏิบัติ ตามแนวทางแก้ไขปัญหา

กิจกรรมที่จะปฏิบัติ	วันเวลาที่ปฏิบัติ	ผู้ปฏิบัติ	อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติ
<u>ทำความสะอาดโรงเรียน</u>	<u>16.00</u>	<u>สจ. อ. อ. 1</u>	<u>ไม้กวาดพื้น</u> <u>- ผ้าเช็ดพื้น</u> <u>- ส้อม</u> <u>- แร่ผงซักฟอก</u> <u>ผง, ไม้กวาด</u> <u>- ส้วม</u>

- กิจกรรมที่ฉันได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติคือ.....สจ. อ. อ. 1.....

ใบกิจกรรมที่ 11 กิจกรรมที่ฉันอยากทำ

ฉันสามารถทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมในโรงเรียนได้ ดังนี้

1. ... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...
2. ... ไม่ทำ ... ไร่ ... ไร่ ... ไร่ ...
3. ... ไม่ทำ ... ไร่ ... ไร่ ... ไร่ ...
4. ... ไม่ทำ ... ไร่ ... ไร่ ... ไร่ ...
5. ... ซ่อม ... โต๊ะ ... เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

ข้อคิดที่ได้จากการทำกิจกรรม

... ได้ ... ได้ ... ได้ ...

ฉันจะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ดังนี้

... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

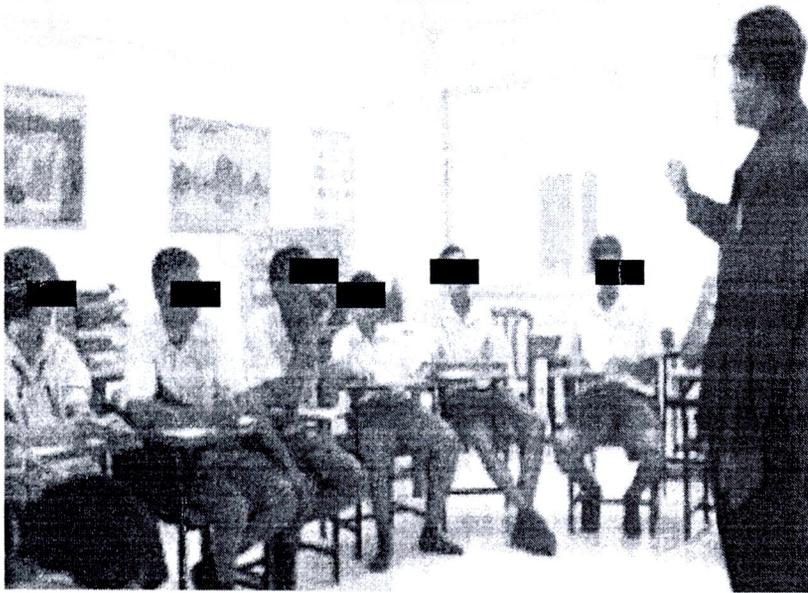
... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

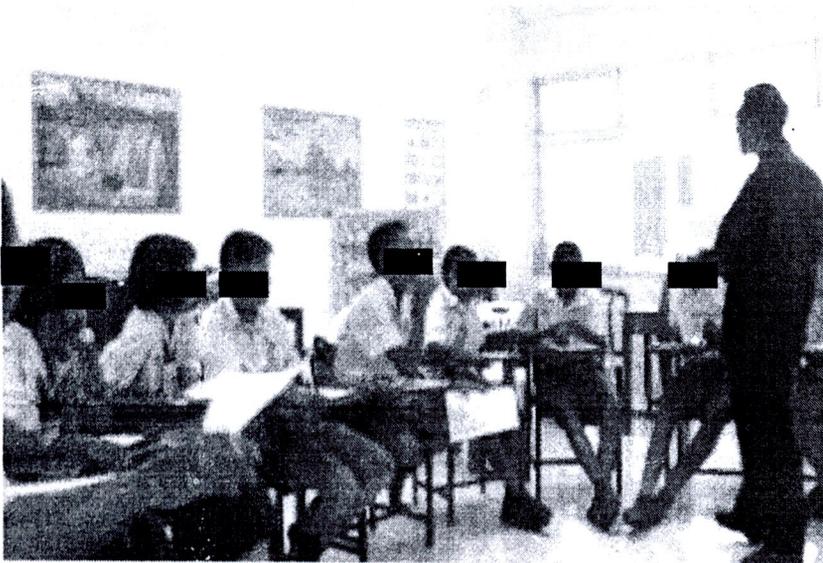
... ซ่อม โต๊ะ เก้าอี้ ... เพื่อ ... เพื่อน ... อยู่ ... สด ... งาม ...

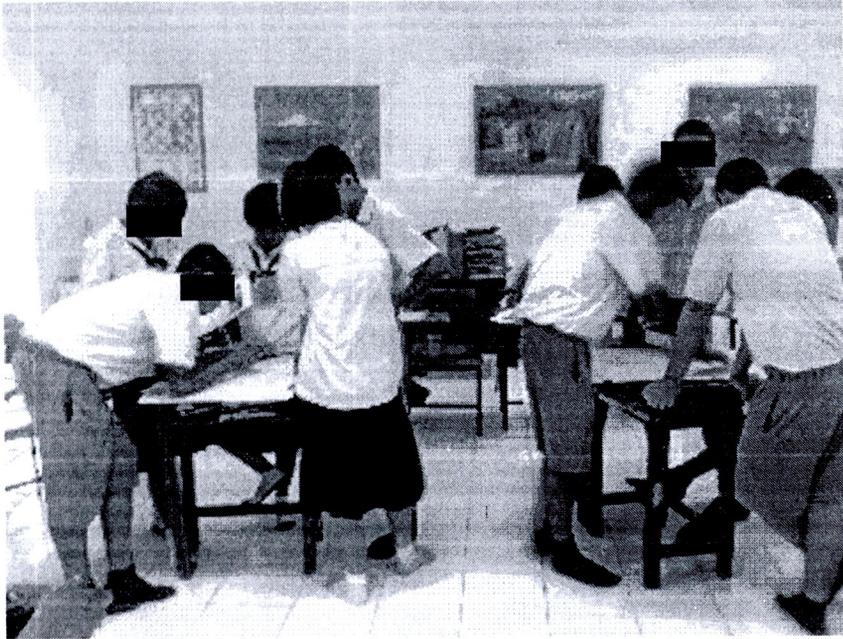
ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

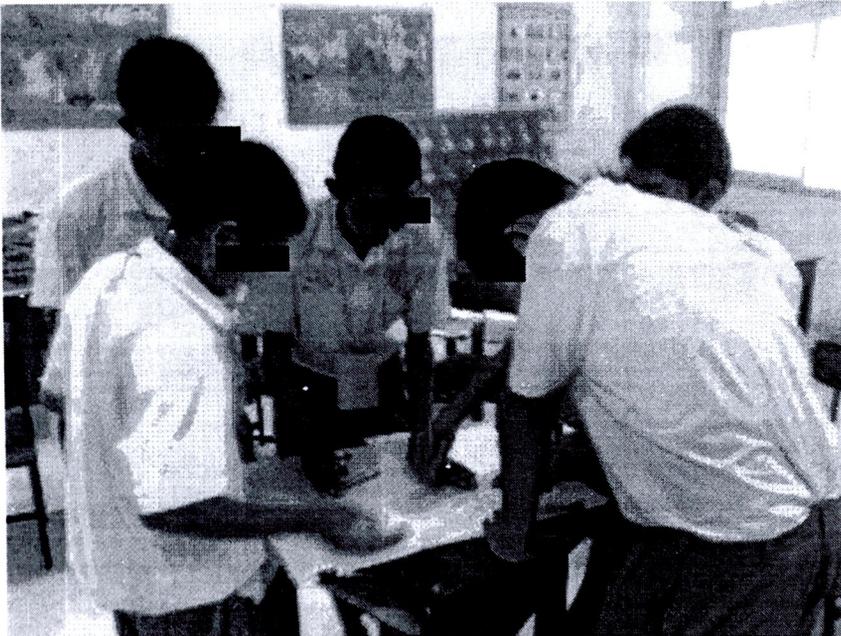

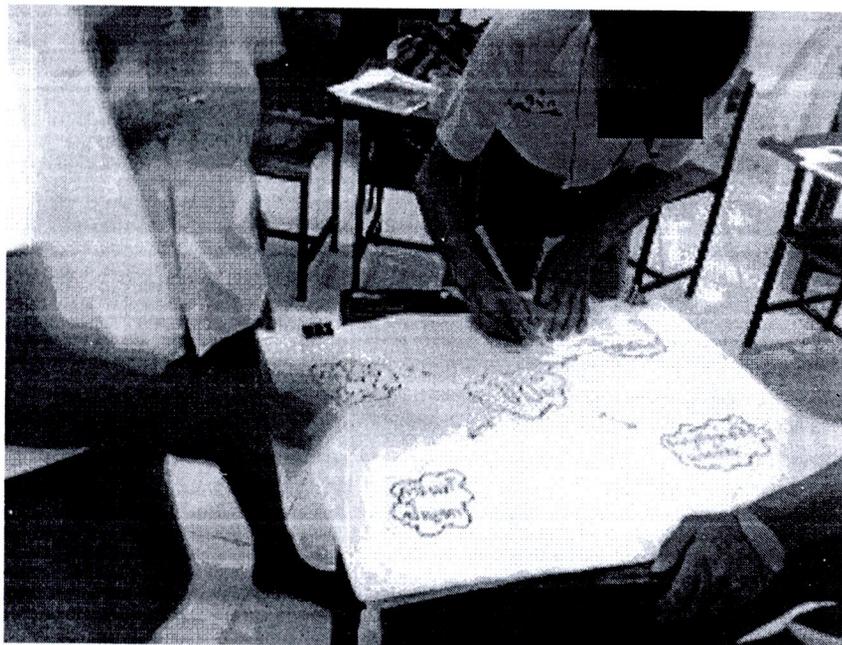
อธิบายการเขียนผังในการทำกิจกรรม

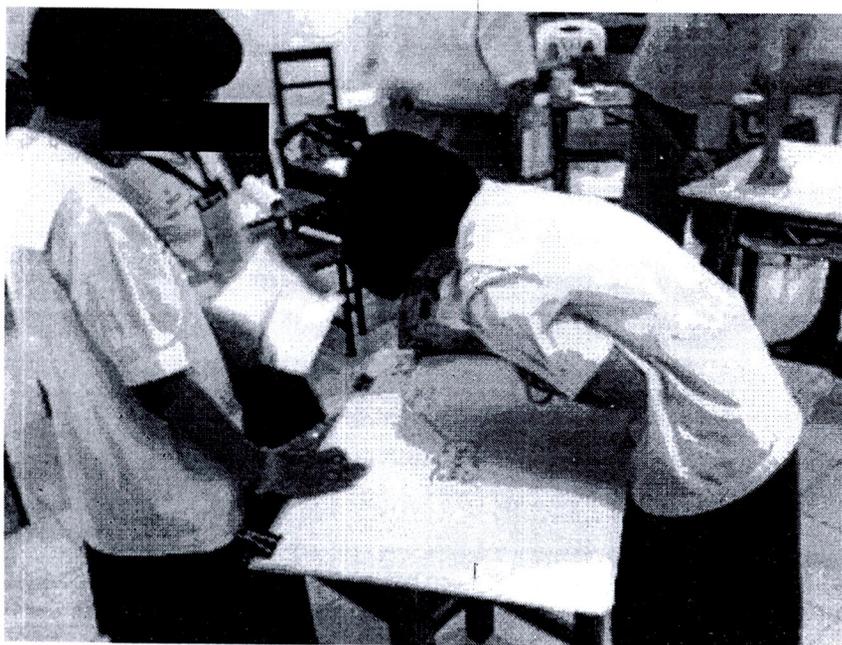

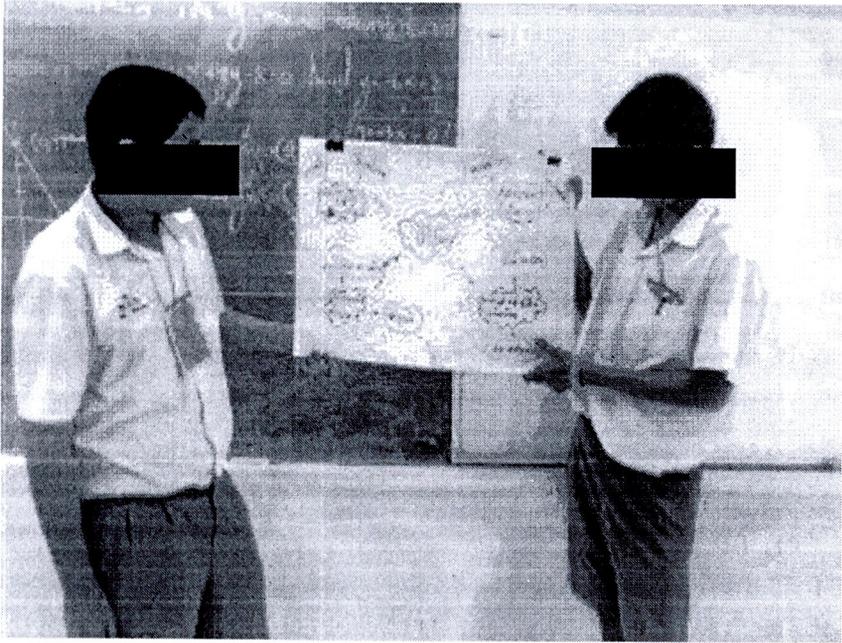
ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการเขียนผังความคิด

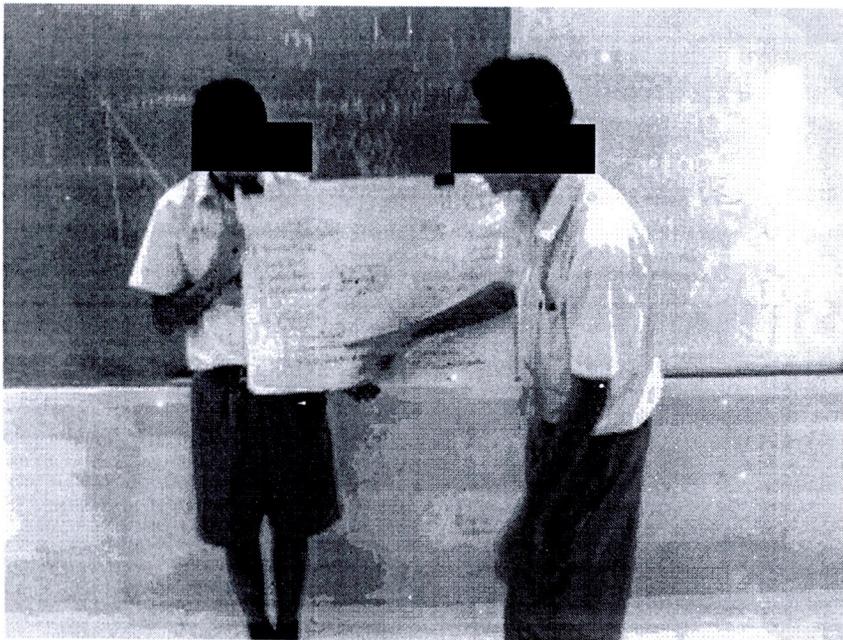

ร่วมกันทำงานอย่างตั้งใจ

นำเสนอผังที่ เพื่อแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจ

ภาคผนวก จ
หนังสือราชการ

ที่ ศธ 0514.5/ ๐๘๙

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

2 กรกฎาคม 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนขามแก่นนคร

ด้วย นายโกวิทย์ พงษ์ภักดี รหัสประจำตัว 505050269-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ กำลังทำการศึกษาวิทยานิพนธ์ เรื่อง การใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้เครื่องมือ คือ นักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 20 คน ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คณะศึกษาศาสตร์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ตามความประสงค์ ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 25 กรกฎาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วัลลภา อารีรัตน์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สำนักงานวิชาการ

โทร. 0-4320-2853

โทรสาร 0-4334-3454

หมายเลข: เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-6224493

ที่ ศธ 0514.5/ 090

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

๒ กรกฎาคม 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดกลาง

ด้วย นายโกวิท พงษ์ภักดี รหัสประจำตัว 505050269-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การใช้โปรแกรมการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้บุคคลดังกล่าว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการทำวิทยานิพนธ์ตามความประสงค์ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม 2552

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิมลภา อารีรัตน์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา

โทร. 0-4320-2853

โทรสาร 0-4334-3454

หมายเหตุ: เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-6224493

ที่ ศธ 0514.5/ 2-038

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

๒ กรกฎาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ด้วย นายโกวิท พงษ์ภักดี รหัสประจำตัว 505050269-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการศึกษาครั้งนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหา ของแบบวัดจิตสาธารณะ และโปรแกรมการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พิจารณาแล้วเห็นว่า พระครูภาวนาโพธิคุณ ดร.สมชาย กนฺตสีโล เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ร้อยเอก อารีรัตน์
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีคณะศึกษาศาสตร์)

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา

โทร. 0-4334-3452-3 ต่อ 520

โทรสาร 0-4334-3454

หมายเลข: เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-6224493

ที่ ศธ 0514.5/ ๑. 0๙๘

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

๑ กรกฎาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน พระมหา ดร. บาง เขมานนุโท

ด้วย นายโกวิท พงษ์ภักดี รหัสประจำตัว 505050269-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการศึกษาครั้งนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหา ของแบบวัดจิตสาธารณะ และโปรแกรมการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระมหา ดร.บาง เขมานนุโท เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์วิมลภา อารีโสมน์)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา

โทร. 0-4334-3452-3 ต่อ 520

โทรสาร 0-4334-3454

หมายเลข: เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-6224493

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โทร. 12551-6 ต่อ 520
 ที่ ศธ 0514.5/ 146 วันที่ 2 กรกฎาคม 2552
 เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ด้วย นายโกวิท พงษ์ภักดี รหัสประจำตัว 505050269-6 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในการศึกษาครั้งนี้ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหา ของแบบวัดจิตสาธารณะ และโปรแกรมการฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราณอก เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สุวิ สุวะแพทย์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก ฉ
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือ

1. พระครูภาวนาโพธิคุณ (สมชาย กนฺตสีโล) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น
2. พระมหา ดร. บาง เขมานนฺโท อาจารย์ประจำภาควิชาศาสนาปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น
3. ผศ. ดร. พุทธรักษ์ ปราบนอก อาจารย์สอนประจำภาควิชาศาสนาและปรัชญา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายโกวิทย์ พงษ์ภักดี
วัน เดือน ปีเกิด	วันอาทิตย์ที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดมหาสารคาม
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ปี 2546 และได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี 2550
สถานที่ทำงาน	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น ศาลากลางจังหวัด ชั้น 1 ถนนศูนย์ราชการ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม

